

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ ΣΧΟΛΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΣΑΜΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ- ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ

ΔΑΜΟΥ ΠΟΛΥΞΕΝΗ Α.Μ, 331/2000016

Θέμα πτυχιακής

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΕΙΣΔΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ: ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΑΛΛΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΥΠΟ ΜΕΤΑΒΑΣΗ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	σελ 5
Α) ΟΡΙΣΜΟΙ.....	σελ 6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ 9
Α) ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	σελ 9
Β) ΟΙ ΔΥΟ ΥΠΑΡΧΟΥΣΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΙΣΔΥΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ.....	σελ 13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΕΙΣΔΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ.....	σελ 20
Α) ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΩΡΩΝ.....	σελ 21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	
ΠΑΡΑΘΕΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΙ ΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΧΩΡΑ.....	σελ 23
1.Α) ΓΕΡΜΑΝΙΑ.....	σελ 23
1.Β) ΑΥΣΤΡΙΑ.....	σελ 27
1.Γ) ΦΙΛΑΝΔΙΑ.....	σελ 34
1.Δ) ΣΟΥΗΔΙΑ.....	σελ 40
1.Ε) ΕΛΛΑΔΑ.....	σελ 46
2.Α) ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.....	σελ 52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΒΑΡΥΤΗΤΑΣ G_i ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΒΑΡΥΤΗΤΑΣ E_i ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΑΘΕ ΧΩΡΑΣ.....σελ 54

A) ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ G_iσελ 54

B) ΤΟ G_i ΤΜΗΜΑΤΙΚΑ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΧΩΡΑ ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΙ ΤΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ.....σελ 57

C) ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....σελ 59

D) ΕΥΡΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΚΕΝΤΡΙΚΟΤΗΤΑΣ E_i ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ.....σελ 60

E) Ο ΔΕΙΚΤΗΣ E_i ΤΜΗΜΑΤΙΚΑ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΧΩΡΑ ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΙ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....σελ 65

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....σελ 67

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....σελ 71

ΥΠΟΜΝΗΜΑ.....σελ 72

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....σελ 80

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....σελ 81

ΧΑΡΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Europe

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Όπως είναι γνωστό η αλλαγή του Παγκόσμιου Εμπορικού Χάρτη, ανακινεί το ουσιώδες ζήτημα της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και των κρατών. Ταυτόχρονα, η προσεκτική μελέτη του συνόλου των μακροοικονομικών μεγεθών για κάθε οικονομία αναδεικνύει τις περιφερειακές ανισότητες που υπάρχουν, με αποτέλεσμα το – εν τέλει – ζητούμενο να είναι η περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και ανάπτυξη. Ιδιαίτερα στις σημερινές συνθήκες δε νοείται οικονομική αύξηση και σταθερότητα, χωρίς ανάπτυξη και δε νοείται εθνική ανάπτυξη χωρίς περιφερειακή ανάπτυξη, επίσης είναι γνωστό ότι ευνοούνται όσοι διαθέτουν περισσότερους πόρους. Και συγκεκριμένα σε:

- κεφάλαιο
- ανθρώπινους πόρους
- καινοτομία
- γεωστρατηγική θέση

Με αυτήν την αλλαγή του χάρτη του παγκόσμιου εμπορίου και τη νέα τάξη πραγμάτων στην παγκόσμια οικονομία μέσω της αλματώδους προόδου των λεγόμενων «αναπτυσσόμενων» αγορών, τότε, πράγματι, απαιτείται ενδελεχής εξέταση του τρόπου δραστηριοποίησης των Ελληνικών επιχειρήσεων στην περιοχή των Βαλκανίων.

ΟΡΙΣΜΟΙ

Για την αποσαφήνιση των διαφόρων εννοιών της εμπειρογνωμοσύνης, κρίνεται απαραίτητη η παράθεση των βασικότερων ορισμών που θα αναφερθούν από εδώ και στο εξής. Αυτοί είναι:

1. **Διεθνοποίηση**: το να καθίσταται κάτι διεθνές, δηλ. ν' αναφέρεται σε περισσότερα από ένα κράτη. Η διεθνοποίηση σε καμία περίπτωση δεν είναι συνώνυμο της παγκοσμιοποίησης. Η παγκοσμιοποίηση είναι μια διαδικασία ή ένα «πλέγμα αλληλένδετων διαδικασιών» και όχι ένα τελικό στάδιο ή μια τελική φάση εξέλιξης. Η διαδικασία της παγκοσμιοποίησης συνυπάρχει με τη διαδικασία της διεθνοποίησης. Ενώ η διεθνοποίηση είναι προγενέστερη, εξελίσσεται και εκβαθύνεται μαζί με την παγκοσμιοποίηση που περιγράφει το σημερινό στάδιο εξέλιξης της διεθνούς οικονομίας
2. **Διαδικασία διεθνοποίησης**: η διαδικασία της διεθνοποίησης αναφέρεται στη γεωγραφική διασπορά των οικονομικών δραστηριοτήτων
3. **Χαρακτηριστικά της διεθνοποίησης**: η διεθνοποίηση έχει αρχίσει από το εμπόριο εξωτερικών προϊόντων. Τα πρώτα δείγματα διεθνοποίησης εμφανίστηκαν μετά τη βιομηχανική επανάσταση, ενώ η δυναμική της εξέλιξη συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Πρόκειται για ποσοτική διαδικασία ολοκλήρωσης των επιχειρήσεων μέσω μεγέθυνσης των ροών εμπορίου και κεφαλαίου, η οποία εντείνεται με τη δυναμική εμφάνιση των διεθνών άμεσων επενδύσεων και των αλλαγών στο διεθνές περιβάλλον. Επίσης, στα χαρακτηριστικά της διεθνοποίησης περιλαμβάνεται – κατά κύριο λόγο – το διακλαδικό εμπόριο ανάμεσα σε ανεξάρτητες επιχειρήσεις.
4. **Διεθνές εμπόριο αγαθών**: πρόκειται για αγορές και πωλήσεις αγαθών μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρηματιών, επιχειρήσεων και οργανισμών δυο χωρών (εισαγωγές και εξαγωγές αγαθών).

5. **Άμεσες ξένες επενδύσεις**: αφορούν τη μεταφορά κεφαλαίου από μια χώρα σε μια άλλη, με αποκλειστικό σκοπό τη δημιουργία εκεί μιας νέας επιχείρησης ή την εξαγορά του συνόλου ή μέρους του μετοχικού κεφαλαίου μιας τοπικής επιχείρησης. Στην περίπτωση αυτή πρωταρχικός αντικειμενικός στόχος του ιδιοκτήτη κεφαλαίων είναι ο ολικός ή μερικός έλεγχος της τοπικής επιχείρησης και η ενεργός συμμετοχή του στη διοίκηση της επιχείρησης. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις πραγματοποιούνται από διεθνής, πολυεθνικές και υπερεθνικές (transnational) εταιρίες. Τέλος οι άμεσες καθώς και οι έμμεσες ανήκουν στις διεθνής ιδιωτικές επενδύσεις.

6. **Χώρα προέλευσης και χώρα υποδοχής**: στη χώρα υποδοχής λειτουργούν οι λεγόμενες θυγατρικές εταιρείες, ενώ στη χώρα προέλευσης βρίσκεται η μητρική εταιρεία

7. **Εμπορικό ισοζύγιο** είναι η διαφορά μεταξύ της αξίας των εισαγομένων και των εξαγομένων προϊόντων. Το εμπορικό ισοζύγιο εκφράζει την ανταγωνιστικότητα μιας χώρας στο χώρο του παγκόσμιου εμπορίου. Αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο σημαίνει εισάγει περισσότερο από ότι εξάγει, έχει εμπορικό έλλειμμα και συνεπώς δανείζεται για να καλύψει τη διαφορά. Στην περίπτωση που έχει θετικό εμπορικό ισοζύγιο συμπεραίνουμε ότι υπάρχει πλεόνασμα και αυτή η χώρα έχει τη δυνατότητα να δανείσει σε κάποια άλλη. Αυτό είναι χαρακτηριστικό μιας ανοιχτής οικονομίας. Τι σημαίνει αυτό; Ότι η δαπάνη δεν είναι ίση με την παραγωγή. Οπότε στην περίπτωση που η δαπάνη είναι >> της παραγωγής, οι **εισαγωγές** είναι >> των **εξαγωγών** και το κράτος δανείζεται από το εξωτερικό για την κάλυψη της διαφοράς. Αν όμως οι **εξαγωγές** είναι >> των **εισαγωγών** τότε το κράτος δανείζει τη διαφορά σε άλλα κράτη.

8. **Εμπορικός όγκος** είναι το άθροισμα των εισαγωγών και των εξαγωγών μιας χώρας.

9. **Δείκτης εξαγωγές/ εισαγωγές** Η αναλογία αυτή δηλώνει την αξία των αγαθών που κάθε χώρα είναι σε θέση να εξάγει για κάθε δολάριο εισαγόμενων αγαθών, και η εξέλιξή του μπορεί να θεωρηθεί ως ένα μέτρο της ανταγωνιστικότητας στις διεθνείς εμπορικές αγορές. Συνεπώς, σε παρόμοιες συνθήκες εμπορίου, οι εμπορικοί δείκτες που είναι μικρότεροι της μονάδας και βαίνουν μειούμενοι υποδηλώνουν εμπορικά ελλείμματα και περιορισμένη δυνατότητα αντιστάθμισης της διεύθυνσης των ξένων αγαθών στις εγχώριες αγορές. Αντίστοιχα, οι εμπορικοί δείκτες που είναι μεγαλύτεροι της μονάδας υποδηλώνουν εμπορικά πλεονάσματα και ένα πιο ανταγωνιστικό παραγωγικό σύστημα.
10. **Εκροή επένδυσης (investment outflows)** είναι το ποσό επένδυσης μιας χώρας σε μια άλλη. Θετικό πρόσημο στο ποσό σημαίνει αύξηση των επενδύσεων της χώρας στο εξωτερικό. Ενώ αρνητικό πρόσημο σημαίνει αντίστοιχα μείωση των επενδύσεων στο εξωτερικό.
11. **Εισροή επένδυσης (investment inflows)** είναι το ποσό επένδυσης μιας χώρας που δέχεται από μια άλλη. Θετικό πρόσημο σημαίνει αύξηση των επενδύσεων στην χώρα από ξένους επενδυτές ενώ αρνητικό πρόσημο συνεπάγεται μείωση των ξένων επενδύσεων στην χώρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α) ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στις σελίδες που ακολουθούν επιχειρείται η αξιολόγηση της οικονομικής διεύθυνσης της Ελλάδας στα Βαλκάνια η οποία προσπαθεί να εκμεταλλευτεί τις δυνατότητες της στο διεθνές εμπόριο (εξαγωγές και εισαγωγές) και στις διεθνείς επενδύσεις.

Δεδομένης της εγγύτητας καθώς και των ιστορικών και πολιτισμικών δεσμών, η περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης αντιπροσωπεύει για την Ελλάδα μια σημαντική δυνητική αγορά μεγάλων ευκαιριών. Την ίδια στιγμή, το μέγεθος των εθνικών, πολιτικών και οικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν αυτές οι χώρες σήμερα τόσο σε επίπεδο κράτους όσο και στις διακρατικές τους σχέσεις, είναι τεράστιο. Αυτό επειδή η γενική κατάσταση στη Βαλκανική χερσόνησο ήταν πολύ διαφορετική το 1989 απ' ό τι είναι σήμερα. Το 1989 η Βοσνία και Ερζεγοβίνη, η Κροατία, η FYROM, η Σλοβενία και η πρώην Γιουγκοσλαβία ήταν ενωμένες. Η Βουλγαρία και Ρουμανία ήταν μέλη του Συμβουλίου Αμοιβαίας Οικονομικής Βοήθειας (CMEA) και η Αλβανία ήταν η πιο κλειστή και απομονωμένη οικονομία στην Ευρώπη.

Σήμερα η Ν.Α. Ευρώπη αποτελείται από ξεχωριστές ομάδες χωρών. Η πρώτη ομάδα περιλαμβάνει την Βουλγαρία την Ρουμανία και την Κροατία, τρεις χώρες με καταγεγραμμένη και επαρκώς προσδιορισμένη την οικονομική και πολιτική τους πορεία, για την ενοποίησή τους με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η δεύτερη ομάδα περιλαμβάνει τα Δυτικά Βαλκάνια και κυρίως Αλβανία, Βοσνία, Σκόπια, Σερβία, οικονομίες οι οποίες σήμερα ευρίσκονται σε περίπου ίδια πορεία σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά με διαφορετικές πολιτικές, ενώ η τρίτη ομάδα περιλαμβάνει μόνο την Τουρκία.

Επικεντρώνοντας στις δύο πρώτες ομάδες τα θεμελιώδη δομικά προβλήματα στις χώρες αυτές που σχετίζονται με τις τραπεζικές επενδύσεις είναι:

- Η έλλειψη επιχειρηματικής κουλτούρας, η έλλειψη τραπεζικής εμπειρίας και η έλλειψη εμπιστοσύνης του κοινού στο τραπεζικό σύστημα
- Ως δεύτερη σειρά δομικών προβλημάτων σε όλες τις χώρες διαπιστώνεται το αποτέλεσμα του χαμηλού επιπέδου ανάπτυξης, πράγμα που καθιστά περιορισμένη τη ζήτηση τραπεζικών υπηρεσιών και η έλλειψη εξειδικευμένων τραπεζικών στελεχών που καθιστά δυσχερή την αποτελεσματική παραγωγή και προσφορά τραπεζικών υπηρεσιών.
- Σαν τρίτη σειρά προβλημάτων επισημαίνεται η πολιτική αστάθεια που εμφανίζεται, στις χώρες της δεύτερης ομάδας, καθώς και την αστάθεια του εποπτικού τους πλαισίου. Από την άλλη μεριά δεν μπορεί να παραβλεφθεί το γεγονός, ότι η δημοσιονομική πολιτική και νομοθεσία, το φορολογικό περιβάλλον και η εργατική νομοθεσία έχουν βελτιωθεί σημαντικά.

Οι πρόσφατες οικονομικές εξελίξεις σε συνδυασμό με το άνοιγμα των νέων αγορών έκανε δύσκολο γι' αυτές να επιτύχουν μια σταθερή οικονομική ανάπτυξη. Η πλειοψηφία αυτών των χωρών λοιπόν, βρίσκονται σε μεταβατική κατάσταση προς την οικονομία της αγοράς και τη δημιουργία των προϋποθέσεων βιώσιμης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης γι' αυτό πρέπει να επιλύσουν ένα πλήθος πρακτικών εθνικών, οικονομικών, κοινωνικών και άλλων συναφών ζητημάτων.

Η Ελλάδα, ως μέλος της Ε.Ε. αντιπροσωπεύει για τις Βαλκανικές χώρες που βρίσκονται σε μετάβαση, ένα σημαντικό εμπορικό εταίρο που μπορεί να τις βοηθήσει στη διαδικασία μετασχηματισμού των δομών τους προς την οικονομία της αγοράς. Έτσι, η οικονομική συνεργασία και η εμπορική ανάπτυξη μεταξύ Ελλάδας και βαλκανικών χωρών μπορεί να αποδειχθούν αμοιβαία επωφελείς.

Η σημασία του διεθνούς εμπορίου στη διαδικασία μετάβασης και η σχέση της με την οικονομική ανάπτυξη έχει προσελκύσει αυξανόμενη προσοχή. Το άνοιγμα των αγορών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης αναμένεται να τονώσει το διεθνές εμπόριο. Το μέγεθος αυτών των εξελίξεων και οι επιδράσεις τους στους εμπορικούς εταίρους παραμένουν ακόμη αντικείμενο συζητήσεων.

Ας εστιάσουμε όμως λεπτομερέστερα στην ιδιαίτερη ανάπτυξη του ανοίγματος των ελληνικών επιχειρήσεων στα Βαλκάνια.

Η Ελλάδα δεν είναι ούτε ένας σημαντικός προορισμός ούτε μια σημαντική πηγή ξένων άμεσων επενδύσεων (FDI) σε μια παγκόσμια κλίμακα (Λαμπριανίδης,2000c). Η παρατηρούμενη πρόσφατη διεθνοποίηση των ελληνικών εταιριών θεωρείται ως έκβαση αυξανόμενης σπουδαιότητας του FDI στην παγκόσμια οικονομία. Αλλά οφείλεται επίσης στις σαρωτικές αλλαγές που εμφανίστηκαν στο CEECs στη δεκαετία του '90 με την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων. Αυτά τα γεγονότα δημιούργησαν έναν "εύκολο" στόχο για τις ελληνικές επιχειρήσεις κυρίως λόγω της **γεωγραφικής εγγύτητας**. Η σημασία και των δύο εξελίξεων έχει υποστηριχτεί εκτενώς (Λαμπριανίδης,2000c). Το ελληνικό εμπόριο με τα Βαλκάνια στη δεκαετία του '90 ήταν εντυπωσιακό και η σημασία του στο συνολικό ελληνικό εμπόριο αυξήθηκε σταθερά, ειδικά για τις εξαγωγές, όπου αυξήθηκε σχεδόν τετραπλά από το 1989.

Τέλος, η πρόσφατη είσοδος των ελληνικών εταιριών μέσα στο CEECs θεωρείται ως έκβαση της τάσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (SME) παγκοσμίως να διεθνοποιηθούν.

Η ώθηση των SME για διεθνοποίηση έχει επιταχυνθεί πρόσφατα από την πολιτική των κρατών καθώς επίσης και της ΕΕ για να υποστηρίξει μια τέτοια στρατηγική. Στην πραγματικότητα, η ΕΕ έχει υποστηρίξει τα SME με διάφορους τρόπους επειδή αναγνώρισε ότι θα έπρεπε να αντιμετωπίσουν τα αυξανόμενα προβλήματα ως αποτέλεσμα της μεγαλύτερης απελευθέρωσης εμπορίου. Τελικά, κάποιος θα υποστηρίξει (Buckley et Al 1988: 13,201) ότι το μέγεθος δεν είναι πλέον ένα μεγάλο εμπόδιο στη διεθνή μετάβαση. Αυτό που δεν καθιερώνεται, εντούτοις, είναι ότι οι μικρές εταιρίες μπορούν επίσης να πάνε διεθνώς και να είναι επιτυχείς. Ένα τέτοιο παράδειγμα φαίνεται στην περίπτωση πολλών ελληνικών εταιριών που πηγαίνουν διεθνώς στη δεκαετία του '90.

Επιπλέον, τα Βαλκάνια είναι μια δύσκολη αγορά στην οποία οι "άτυπες" σχέσεις και οι πρακτικές είναι κυρίαρχες και ο Έλληνας επιχειρηματίας είναι πεπειραμένος να λειτουργεί σε ένα τέτοιο περιβάλλον. Η εργασία μέσα σε τέτοιες αγορές διευκολύνεται επίσης από την ελληνική φορολογική νομοθεσία.

Υπάρχουν και παράγοντες "ώθησης" και "τραβήγματος" που οδηγούν τις ελληνικές επιχειρήσεις για να επενδύσουν στα Βαλκάνια. Οι βασικοί παράγοντες που ωθούν τις ελληνικές επιχειρήσεις μακριά από την εγχώρια αγορά, και να αρχίσουν τα προγράμματα στο CEECs, είναι:

- ο κορεσμός της ελληνικής αγοράς
- η ενδυνάμωση του ανταγωνισμού, καθώς
- και οι υψηλές δαπάνες στην εργασία.

Οι λόγοι που οι ελληνικές επιχειρήσεις αναλαμβάνουν FDIs στο CEECs είναι:

A) η ευκαιρία να μειωθούν οι δαπάνες εργασίας, η οποία είναι αρχικής σπουδαιότητας στις βιομηχανίες.

B) η ευκαιρία να χρησιμοποιηθούν οι φυσικοί πόροι.

Γ) πολλές επιχειρήσεις μπήκαν σε αυτές τις αγορές ξέροντας ότι θα λειτουργούσαν κάτω από μια απώλεια για μια χρονική περίοδο, δεδομένου ότι οι αγορές ήταν μη αναπτυχθείσες, ελπίζοντας ότι αυτές οι απώλειες θα αντισταθμίζονταν από τις ισχυρές θέσεις αυτές που θα κέρδιζαν όταν άρχιζαν οι αγορές.

Δ) να αποφευχθεί το δασμολόγιο ή τα μη δασμολογικά εμπόδια.

Στ) η επιθυμία να χρησιμοποιηθούν οι υπάρχουσες σχέσεις μέσα στην CEECs, υπό την έννοια ότι μια επένδυση σε μια ΧΚΑΕ μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για την επέκταση σε άλλη CEECs, λόγω των μειωμένων δασμολογίων.

Z) είναι σχετικά μη αναπτυχθείσες αγορές υπό την έννοια ότι ο ανταγωνισμός είναι ακόμα βασισμένος στις τιμές και όχι στην ποιότητα ή τη διαφοροποίηση προϊόντων.

Η) πολλές μεγάλες εταιρίες χρησιμοποίησαν την προοπτική της εισόδου μέσα σε μια ΧΚΑΕ ως "μηχανισμό προβολής," συχνά ως τμήμα της προσπάθειάς τους που απαριθμείται στην ανταλλαγή αποθεμάτων.

Θ) η ύπαρξη των ελληνικών επιχειρήσεων καθώς επίσης και η ύπαρξη των ελληνικών κοινοτήτων σε αυτές τις χώρες επέφεραν την καθιέρωση άλλων ελληνικών επιχειρήσεων ("μετά από τον πελάτη," Dicken 1992,87), συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών, ασφαλιστικές εταιρείες, προϊόντα μαρκαρίσματος, συσκευασίας προϊόντα, και τα λοιπά

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι, μέχρι πολύ πρόσφατα, η κυρίαρχη αντίληψη μεταξύ των αναλυτών ήταν ότι αναπτυγμένα FDIs των χωρών που κατευθύνθηκαν στις υπανάπτυκτες χώρες ήταν εμπόδια για την οικονομική ανάπτυξη των τελευταίων, σχεδόν αποκλειστικά ωφελώντας τα πρώτα. Αυτό για να βοηθήσει να εξηγήσει το λόγο που όλες οι ελληνικές κυβερνήσεις, από την αρχή της δεκαετίας του '90, είναι ενθουσιώδεις για αυτό το άνοιγμα. Από μία άποψη, μερικές ελληνικές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να μετασχηματιστούν σε TNCs, και η χώρα θα μπορούσε να ενεργήσει ως "μητρόπολη" ικανή για τις βαλκανικές χώρες. Εντούτοις, τα αναμφισβήτητα οφέλη στις χώρες προέλευσης του FDI φαίνονται όλο και με περισσότερο σκεπτικισμό.

B) Σύμφωνα με τα σημερινά δεδομένα υπάρχουν δύο απόψεις όσον αφορά την οικονομική διείσδυση της Ελλάδας στα Βαλκάνια:

Υπάρχουν ερευνητές που μέσα από μελέτες τους υποστηρίζουν ότι το ελληνικό εμπόριο στα Βαλκάνια δεν είναι ικανοποιητικό υπό την έννοια ότι μελλοντικά οι επιχειρήσεις της Ελλάδας θα αντιμετωπίσουν μεγάλο κίνδυνο επικράτησης και ανταγωνισμού σε μια πιθανή αλλαγή του ευρωπαϊκού εμπορικού χάρτη, και άλλοι που έχουν την αντίθετη άποψη. Τι να ισχύει άραγε στην πραγματικότητα; Ενδεικτικά θα αναφερθούμε στα αποτελέσματα των ερευνών του Λιαργκόβα (2002) και του Λαμπριανίδη (2001) που υποστηρίζουν την πρώτη άποψη και του Πετράκου (2003) που υποστηρίζει τη δεύτερη. Στη συνέχεια της εργασίας γίνεται παράθεση στατιστικών στοιχείων εμπορίου και επενδύσεων που με την ανάλυσή τους θα προσπαθήσουμε να εξάγουμε συμπεράσματα για την κατάσταση που επικρατεί σήμερα όσον αφορά το εμπόριο της Ελλάδας στις Βαλκανικές χώρες.

Σύμφωνα με τη μελέτη του Λιαργκόβα (2002) οι εισαγωγές της Ελλάδας και ειδικά οι εξαγωγές της προς τις βαλκανικές χώρες έχουν αναπτυχθεί πολύ ταχύτερα απ' αυτές προς τις άλλες χώρες της Ε.Ε. Ενώ η γεωγραφική εγγύτητα εξηγεί σε σημαντικό βαθμό αυτή την εξέλιξη, υπάρχουν σημαντικά ζητήματα περιφερειακής ολοκλήρωσης στα Βαλκάνια τα οποία επίσης παίζουν ρόλο. Ωστόσο, ένα μοντέλο βαρύτητας του εμπορίου στην περιοχή υποστηρίζει ότι υπάρχουν σημαντικές ανεκμετάλλευτες δυνατότητες για ενίσχυση των δια-περιφερειακών εμπορικών σχέσεων.

Προτάθηκε η ακόλουθη σχέση:

$$(\text{Εμπόριο})^{ij} = A Y_i^a Y_j^b \Delta^{ij\gamma} U^i$$

όπου με Y_i^a και Y_j^b παριστάνεται η αγοραστική δύναμη της χώρας προέλευσης και προορισμού, αντίστοιχα, και με $\Delta^{ij\gamma}$ σημειώνεται η απόσταση μεταξύ των δυο χωρών. Το U^i είναι το περιθώριο σφάλματος. Εντός του θεωρητικού αυτού πλαισίου, το εισόδημα μιας χώρας που εξάγει μπορεί να ερμηνευθεί ως ικανότητα παραγωγής αυτής της χώρας, ενώ το εισόδημα της χώρας που εισάγει είναι η αγοραστική δύναμη της.

Ο σκοπός ήταν να χρησιμοποιηθεί αυτό το μοντέλο βαρύτητας (Λιαργκόβα, 2002) για να εκτιμήσει το φυσιολογικό και δυνητικό όγκο του εμπορίου μεταξύ Ελλάδας και χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, όγκοι οι οποίοι στη συνέχεια μπορούν να συγκριθούν με τις παρατηρούμενες εμπορικές ροές.

Μια προκαταρκτική ανάλυση έδειξε ότι το τρέχον επίπεδο εμπορικής ολοκλήρωσης μεταξύ Ελλάδας και Βαλκανικών χωρών καθώς και μεταξύ Ε.Ε. και Βαλκανικών χωρών είναι σε σχετικά χαμηλά επίπεδα. Πάντως, οι ελληνικές εξαγωγές στα Βαλκάνια ξεπερνούν τις Ελληνικές εισαγωγές απ' αυτά. Αυτό ισχύει επίσης και για τις εξαγωγές της Ε.Ε., αλλά όχι στον ίδιο βαθμό όσο στην περίπτωση των ελληνικών εξαγωγών. Δηλαδή αν και έχει σημειωθεί σημαντική ανάπτυξη του εμπορίου μεταξύ Ελλάδας και βαλκανικών χωρών, παραμένει ακόμα σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Το επόμενο εύρημά του είχε να κάνει με το ότι το ελληνο-βαλκανικό εμπόριο μπορεί να εξηγηθεί με τη χρήση της προσέγγισης βαρύτητας. Οι εκτιμήσεις αποκάλυψαν ότι υπάρχουν πολλά περιθώρια ανάπτυξης του ελληνικού εμπορίου με τις υπόλοιπες βαλκανικές χώρες.

Στα ίδια πλαίσια κυμαίνονται και τα συμπεράσματα του Λαμπριανίδη (2001). Το άρθρο του προσπαθεί να ερμηνεύσει το νέο φαινόμενο, όπου, σε έναν πολύ σύντομο χρόνο, ένας μεγάλος αριθμός προγραμμάτων επένδυσης άρχισε στο εξωτερικό, και να αναλύσει τις συνέπειές του και για την Ελλάδα και για το CEECs.

Είναι της άποψης ότι το άνοιγμα της βαλκανικής αγοράς είναι μια άριστη ευκαιρία για την ελληνική οικονομία. Το εμπόριο της Ελλάδας με τα Βαλκάνια έχει αυξηθεί ουσιαστικά και το ελληνικό FDI στην περιοχή είναι γεγονός. Υποστηρίζει ότι οι επιχειρήσεις με τα ελληνικά συμφέροντα για τα CEECs, που είναι κυρίως "επιχειρηματίες τύπων μεταναστών," ή SME, μπορούν να είναι πολύ σημαντικές και για την Ελλάδα και για τις βαλκανικές οικονομίες, ανάλογα με τη μορφή που αυτό θα λάβει.

Τα κύρια μονοπωλιακά πλεονεκτήματα των ελληνικών προγραμμάτων επένδυσης στα Βαλκάνια για τις εταιρίες χωρών υποδοχής είναι ότι έχουν:

- ουσιαστικό κεφάλαιο
- καθιερωμένες σχέσεις με τη δυτική αγορά
- εταιρίες που προέρχονται από ένα κράτος μέλος της E.E.
- καλή διαχείριση και εμπειρία σε διαδικασίες οικονομικών αγορών

Τα ελληνικά προγράμματα επένδυσης θα διατηρήσουν άραγε τα προαναφερθέντα "μονοπωλιακά πλεονεκτήματα" για μεγάλη χρονική περίοδο ή θα είναι μόνο θέμα μερικών ετών έως ότου αναπτύξουν οι τοπικές εταιρίες τις παρόμοιες δεξιότητές τους;

Στην συνέχεια της εργασίας του ο Λαμπριανίδης (2001) αναφέρει ότι οι ελληνικές εταιρίες χωρίς την ιστορία του FDI ή της διεθνούς εμπειρίας, γίνεται αντιληπτό ότι μπορούν να διατρέξουν το μεγαλύτερο κίνδυνο. Επιπλέον, τα περισσότερα προγράμματα επένδυσης από τις ελληνικές εταιρίες στο CEECs εμφανίστηκαν μέσω της "άμεσης" διαδρομής, δηλαδή με το να καθιερώσουν άμεσα ένα υπερπόντιο υποκατάστημα παραγωγής. Δεν ακολούθησαν περισσότερες μακροπρόθεσμες στρατηγικές πριν καθιερώσουν ένα υποκατάστημα (Buckley et al 1988: 44-68). Δηλαδή γενικά, τα SME παρέχουν πολλά πλεονεκτήματα για τις οικονομίες των χωρών υποδοχής

Όσον αφορά τις πολλές επιχειρήσεις με ελληνική ιδιοκτησία που δεν έχουν καμία μητρική εταιρεία στην Ελλάδα τα οφέλη ως αποτέλεσμα της λειτουργίας τους παραμένουν σχεδόν αποκλειστικά στην χώρα στην οποία λειτουργούν.

Η δεύτερη πλέον σημαντική κατηγορία επιχειρήσεων με τα ελληνικά συμφέροντα για το CEECs είναι τα SMEs στην Ελλάδα. Αυτό σημαίνει ότι έχουν δύο κρίσιμα μειονεκτήματα, τις ελλείψεις του κεφαλαίου και τις διοικητικές δεξιότητες. Επειδή τέτοιες επιχειρήσεις έχουν μόνο τις αδύνατες συνδέσεις με τη μητρική εταιρεία τους, πρέπει να συνδεθούν με την οικονομία της χώρας υποδοχής.

Η σχετικά "ισχυρή" θέση των ελληνικών εταιριών στα βαλκανικά κράτη μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι οι επενδυτές στις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες διατηρούν μια "wait-and-see" τοποθέτηση και μόλις βελτιωθεί η κατάσταση στα Βαλκάνια, η επένδυση θα αρχίσει να ρέει μέσα από τις χώρες που κρατούνται αυτήν την περίοδο μακριά σκόπιμα. Εάν, έως τότε, οι ελληνικές εταιρίες δεν έχουν κατορθώσει να παραγάγουν τα διεθνώς ανταγωνιστικά προϊόντα, είναι σίγουρο ότι θα χάσουν αυτές τις αγορές, ακριβώς όπως αυτές έχουν χάσει ένα μεγάλο μέρος της ελληνικής αγοράς. Η Ελλάδα κινδυνεύει στην πλάνη ότι τα Βαλκάνια είναι "η ενδοχώρα μας," "η αγορά μας" και ότι πρέπει μόνο να είμαστε ανταγωνιστικοί στην τοπική κλίμακα. Όταν μια επιχείρηση είναι ανταγωνιστική στη διεθνή κλίμακα, είναι επίσης ανταγωνιστική στην τοπική κλίμακα, αλλά αυτό δεν λειτουργεί και αντίστροφα.

Βέβαια όπως είπαμε και παραπάνω υπάρχει και η αντίθετη άποψη ότι δηλαδή η οικονομική διεύδυση της Ελλάδας στην περιφέρειά της στα Βαλκάνια είναι ικανοποιητική και δεν συντρέχει κίνδυνος για την μελλοντική πορεία των ελληνικών επενδύσεων και του εμπορίου.

Υποστηρικτής αυτής της άποψης είναι ο Πετράκος (2003). Σε μια εργασία του συνέκρινε με τη χρήση συνολικών μεγεθών, τα Βαλκάνια με τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης και της Ε.Ε και έδειξε ότι η προσαρμογή των Βαλκανικών οικονομιών στο διεθνές περιβάλλον όπως αυτό διαμορφώθηκε μετά το 1989 απέχει πολύ από το να θεωρηθεί επιτυχής. Οι χαμηλοί ρυθμοί ανάπτυξης, η ασθενής δομή της οικονομίας, τα σωρευτικά ελλείμματα, ένα εξαγωγικό πρότυπο εντάσεως εργασίας, και τα χαμηλά (με τάση μείωσης) ποσοστά ενδο-βιομηχανικού εμπορίου, συγκροτούν παράγοντες οι οποίοι υποδηλώνουν έναν αμυντικό τρόπο προσαρμογής, μια περιορισμένη και μειούμενη ανταγωνιστικότητα και οικονομικά συστήματα που αποκλίνουν τόσο από αυτά της Ε.Ε. όσο και από αυτά των (υπό μετάβαση) χωρών της Κεντρικής Ευρώπης.

Σε μια πρόσφατη εργασία τους, οι Jackson & Πετράκος (2001) εκτίμησαν τις επιπτώσεις των δομικών αλλαγών που συνέβησαν στο εξωτερικό εμπόριο των υπό μετάβαση χωρών στους ρυθμούς ανάκαμψης των οικονομιών τους. Διαπίστωσαν ότι οι χώρες που χαρακτηρίζονται από **ασύμμετρες εξαγωγικές σχέσεις** έχουν λιγότερες πιθανότητες οικονομικής ανάκαμψης. Με άλλα λόγια, η παγίδευσή τους στο διαβιομηχανικό εμπόριο, ο περιορισμός των εξαγωγών τους σε τομείς

εντάσεως εργασίας και πρώτων υλών, και η έντονη εξάρτηση του εμπορίου τους από την Ε.Ε. (με παράλληλη εγκατάλειψη κάθε προσπάθειας ανάπτυξης του δια-συνοριακού εμπορίου) συνιστούν δομικές ακαμψίες οι οποίες σε μεγάλο βαθμό εξουδετερώνουν τις αναπτυξιακές προσπάθειες όλων αυτών των χωρών.

Ο τρόπος αυτός προσαρμογής (των Βαλκανικών χωρών) αντανακλά χειροτέρευση των αρχικών συνθηκών μετάβασης όταν συγκρίνονται με αυτές των χωρών της Κεντρικής Ευρώπης, μια λιγότερο ευνοϊκή γεωγραφική θέση και ένα ασταθές πολιτικό περιβάλλον με υποβόσκουσες συγκρούσεις που έχουν τις ρίζες τους σε πρόσφατες συνοριακές διευθετήσεις που ανατρέχουν στην περίοδο πριν (ή ακριβώς μετά) τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Υπό το βάρος αυτών των παραγόντων, είναι σαφές ότι οι Βαλκανικές χώρες έχουν λιγότερες δυνατότητες προσαρμογής στις ανταγωνιστικές συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί μετά το 1989 για όλες τις υπό μετάβαση οικονομίες ως αποτέλεσμα των κοινών πολιτικών απελευθέρωσης του εμπορίου και των αγορών.

Εδώ ακριβώς έγκειται ένα παράδοξο, τόσο στη φιλελεύθερη προσέγγιση η οποία υποστήριξε την ανάγκη για άμεση απελευθέρωση του εμπορίου, όσο και στις πολιτικές που τελικά υιοθετήθηκαν από την Ε.Ε. Ενώ ήταν αρκετά σαφές ότι δεν υπήρχε ένα μόνο σύνολο αρχικών συνθηκών και διαδικασιών μετάβασης σε όλες τις χώρες, επιβλήθηκε ένα συγκεκριμένο σύνολο πολιτικών. Με άλλα λόγια, ανεξάρτητα από το είδος και τη βαρύτητα της νόσου, η θεραπεία ήταν παντού η ίδια. Η έννοια της «νηπιακής βιομηχανίας» η οποία διδάσκεται εδώ και πάνω από δύο γενιές στα πανεπιστήμια, ως ένας σημαντικός λόγος για την προστασία των «νέων» βιομηχανιών, δεν φαίνεται να πείθει για την ανάγκη εφαρμογής της στις «νεαρές» οικονομίες. Η φιλελεύθερη (σύμφωνα με το Schumpeter) επιλογή υποστήριξης της ανασυγκρότησης μέσω των «δημιουργικά καταστροφικών» δυνάμεων της ανταγωνιστικότητας και της διεθνοποίησης έχει προκαλέσει, για να χρησιμοποιήσουμε μια ήπια έκφραση, σοβαρά αρνητικά αποτελέσματα.

Η Ε.Ε. μπορεί να πάρει ένα μάθημα σχετικά με την εφαρμοζόμενη πολιτική της έναντι των χωρών αυτών: η ανασυγκρότηση και η διεθνοποίηση, οι δύο βασικές πολιτικές μετάβασης, θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους τις συνθήκες και τους περιορισμούς κάθε οικονομίας ξεχωριστά, και να συνδυασθούν με προσοχή έτσι ώστε να οδηγήσουν σε απελευθέρωση των εγχώριων οικονομικών δυνάμεων δίχως να καταστούν μοιραίες για πολλά από τα στοιχεία της παραγωγικής βάσης αυτών των χωρών. Αυτό υποδηλώνει ότι μια καλύτερη κατανόηση των σύνθετων (και ειδικότερα των αρνητικών) πλευρών της διεθνοποίησης των περιφερειακών οικονομιών είναι απαραίτητο να προσεγγίζει μια «νέα πολιτική συναίνεσης» που θα παίρνει υπόψη της τα πραγματικά

εμπόδια που εμποδίζουν αυτές τις χώρες να τύχουν μιας καλύτερης θέσης στον παγκόσμιο σύστημα ανταγωνισμού.

Υπάρχει επίσης και ένα άλλο δίδαγμα που εξάγεται από την παρούσα ανάλυση: η εμπειρία των Βαλκανικών χωρών δείχνει ότι οι γεωγραφικές συντεταγμένες μιας χώρας (ή μιας περιοχής) μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στην αναπτυξιακή διαδικασία και ολοκλήρωση. Για ορισμένες χώρες η γεωγραφία μπορεί να αποτελέσει ένα βασικό πλεονέκτημα που διευκολύνει την επιλογή του ορθού τύπου σχέσεων με τις μεγάλες αγορές και τις αναπτυγμένες οικονομίες, ενώ για κάποιες άλλες μπορεί να αποτελέσει ένα ανάχωμα. Η οικονομική θεωρία περί των διεθνών οικονομικών σχέσεων είναι ανάγκη να παράσχει μια καλύτερη κατανόηση των σχέσεων μεταξύ ανάπτυξης, ολοκλήρωσης και γεωγραφίας, αν συνεχίσουμε να ελπίζουμε για την υιοθέτηση πιο ορθολογικών επιλογών στο άμεσο μέλλον.

Επίσης όσον αφορά τις αναπτυξιακές προοπτικές των (υπό μετάβαση) Βαλκανικών χωρών οι οποίες έχουν λόγους να ανησυχούν για το ότι οι τραυματικές αποτυχημένες εμπειρίες των αγοραίων πρακτικών (και πολιτικών) στη δεκαετία του '90 υπάρχει η αντίληψη ότι θα καταστούν μοιραίες για το μέλλον τους. Ενώ η γεωγραφία έχει αναμφίβολα επηρεάσει και συνεχίζει να επηρεάζει την οικονομική επίδοσή τους, δεν υπάρχει κανείς λόγος να πιστεύουμε σε ένα «γεωγραφικό ντετερμινισμό», ή σε κάποιο είδος αναπόφευκτης διαδικασίας. *Αν και στις οικονομίες υπάρχει μια (σε κάποιο βαθμό δικαιολογημένη) τάση χρήσης των παρελθουσών εμπειριών προκειμένου να προβλέψουμε το μέλλον, ευτυχώς, στην πραγματική ζωή το μέλλον δεν αποτελεί μια προβολή των παρελθόντων συμβάντων. Τα άτομα και οι χώρες μαθαίνουν από το παρελθόν τους αλλά και η μια από την άλλη.*

Οι «αρχικές συνθήκες» της ιστορίας, της γεωγραφίας και της δομής θα συνεχίσουν φυσικά να παίζουν βαρύνοντα ρόλο, αλλά δεν είναι ανάγκη να είναι τα βασικά προσδιοριστικά στοιχεία της οικονομικής επίδοσης των χωρών. Η διεθνής αναπτυξιακή εμπειρία μάς προσφέρει μερικά, πραγματικά σπάνια, παραδείγματα λιγότερο αναπτυγμένων χωρών οι οποίες κατάφεραν να ξεπεράσουν τα μειονεκτήματά τους και να διαφύγουν ή εν μέρει να υπερβούν την «μοίρα των καθυστερημένων». Αν και κάθε περίπτωση είναι μοναδική, μπορούμε να μάθουμε από την εμπειρία της Κορέας στη δεκαετία του '70, της Ιρλανδίας τη δεκαετία του '80 και των χωρών της Κεντρικής Ευρώπης τη δεκαετία του '90.

Στη διαδικασία μετάβασης των ευρωπαϊκών οικονομιών υπάρχει μια διαίρεση βορρά–νότου (ή κέντρου–περιφέρειας), η οποία παραλληλίζεται με αυτή που συναντάται εντός της Ε.Ε. Σ’ αυτήν, οι χώρες της Βόρειας και Δυτικής Ευρώπης είναι πιο αναπτυγμένες οικονομικά απ’ αυτές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Στον κεντροανατολικό ευρωπαϊκό χώρο, οι χώρες του Visegrad είναι πιο αναπτυγμένες σε σχέση με τις Βαλκανικές υπό μετάβαση χώρες. Είναι αναμφίβολα αληθές ότι εντός ενός πλαισίου βαθύτατων αλλαγών που διαμορφώνουν τη νέα μορφή της Ευρώπης, οι χώρες των Βαλκανίων βιώνουν τη πιο αδύνατη ανάπτυξη και πρόοδο σε όλους τους τομείς. Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, η νέα οικονομική διαίρεση στην ευρωπαϊκή ήπειρο λαμβάνει τη μορφή ενός άξονα βορρά/δύσης από την μια και νότου/ανατολής από την άλλη, με τις νοτιοδυτικές, τις κεντρικές και τις νοτιοανατολικές περιοχές να βρίσκονται σε ενδιάμεσο επίπεδο. Βάσει μια πρόσφατης εκτίμησης (Πετράκος,2000) οι Βαλκανικές χώρες θα χρειαστούν διπλάσιο χρόνο από τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης για να προσεγγίσουν τα επίπεδα του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ε.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΕΙΣΔΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ.

Σ' αυτήν την ενότητα θα αναφερθεί η μεθοδολογία η οποία θα ακολουθηθεί προκειμένου ν' αξιολογήσουμε την οικονομική διείσδυση της Ελλάδας στα Βαλκάνια.

Αναγνωρίζεται πλέον ότι τα γεωγραφικά στοιχεία παίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομική εξέλιξη κάθε χώρας, επηρεάζοντας τόσο τις προοπτικές ανάπτυξης όσο και την αποτελεσματικότητα κάθε αναπτυξιακής πολιτικής (Sachs 1997, Gallup et al. 1999, Gallup & Sachs, 1999, Πετράκος 2000).

Η εξέταση των γεωγραφικών χαρακτηριστικών των μεταβατικών οικονομιών δείχνει ότι κάποιες απ' αυτές απολαμβάνουν πιο ευνοϊκές συνθήκες σε σχέση με άλλες, όντας πιο κοντά και έχοντας κοινά σύνορα με τις αναπτυγμένες χώρες. Αυτό τους εξασφαλίζει ένα πιθανό στρατηγικό πλεονέκτημα, το οποίο, μακροχρόνια, αναμένεται να οδηγήσει σε πιο έντονες σχέσεις. Αυτό διευκολύνεται μέσω της αύξησης του εμπορίου, των κεφαλαιακών ροών, της διάδοσης της γλώσσας και της τεχνολογίας, της διαντίδρασης των κατοίκων, της αποδοχής επιτυχημένων οργανωτικών προτύπων, και της υιοθέτησης σημαντικών θεσμών και μηχανισμών, στοιχεία που όλα «μεταδίδονται» από τις μεταβατικές οικονομίες. Τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα θα προκύψουν έπειτα από την εξέταση της εμπειρίας άλλων περιφερειών υπό μετάβαση. Λέγοντας αυτό εννοούμε ότι θα λάβουμε υπόψη οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες και θα παραθέσουμε στοιχεία για το πώς δραστηριοποιούνται στις περιφέρειές τους που είναι υπό μετάβαση όσον αφορά το εμπόριο και τις επενδύσεις.

Αν και τα δεδομένα ξεχωριστά κάθε χώρας είναι εύκολα διαθέσιμα από τους διεθνείς οργανισμούς, η συνολική επεξεργασία τους σε περιφερειακό επίπεδο απαιτεί μια προσπάθεια και μια προσεκτική εξέταση για το ποιες περιοχές πρέπει να συγκριθούν.

Στην έρευνα θα συμπεριληφθούν τέσσερις κατηγορίες χωρών : η Ελλάδα, η Σουηδία και η Φιλανδία, η Αυστρία και η Γερμανία.

A) ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΩΡΩΝ :

- Μια κατηγορία χωρών αντιπροσωπεύεται από την Ελλάδα η οποία παρουσιάζει μεγαλύτερη οικονομική δραστηριότητα στα Βαλκάνια. Οι χώρες των Βαλκανίων είναι η Αλβανία, η Βοσνία κ Ερζεγοβίνη, η Βουλγαρία, η Κροατία, η FYROM, η Σερβία και Μαυροβούνιο, η Ρουμανία, και η Σλοβενία.
- Μια άλλη κατηγορία περιλαμβάνει τη Σουηδία και τη Φιλανδία οι οποίες εμφανίζονται να δραστηριοποιούνται οικονομικά στις Βαλτικές Χώρες. Οι χώρες αυτές αποτελούνται από τη Λετονία, την Εσθονία, και τη Λιθουανία.
- Μια τρίτη κατηγορία αφορά την Αυστρία η οποία συναλλάσσεται κυρίως με τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, δηλαδή την Σλοβακία την Ουγγαρία και την Τσεχία.
- Η τελευταία κατηγορία χωρών αντιπροσωπεύεται με τη σειρά της από την Γερμανία και η χώρα με την οποία έχει αυξημένη οικονομική δραστηριότητα είναι η Πολωνία.

Τα αποτελέσματα θα προκύψουν με τη χρήση ενός στατιστικού δείκτη βαρύτητας που χρησιμοποιήθηκε από τον Πετράκο (2003) και έχει την εξής απλοποιημένη μορφή :

$G_i = \text{SUM}(P_j/D_{ij})$ όπου $i = 1, \dots, n$ υπό μελέτη χώρες και $j = 1, \dots, m$ οι χώρες σε συνεργασία (της περιφέρειας που είναι σε μεταβατικό στάδιο). Το P_j δηλώνει τον πληθυσμό της κάθε χώρας j και ο όρος D_{ij} την απόσταση ανάμεσα στις πρωτεύουσες των δύο χωρών i και j .

Ο δείκτης αυτός μετρά την κεντρικότητα και την πρόσβαση της κάθε χώρας στον οικονομικό χώρο που δραστηριοποιείται και είναι ουσιαστικά μία προσέγγιση του μεγέθους της αγοράς αυτής της χώρας. Σχετικά υψηλές τιμές του δείκτη μιας χώρας αντιστοιχούν σε κεντρικότερη θέση, ενώ σχετικά χαμηλότερες τιμές αντιστοιχούν σε χώρες με πιο περιφερειακή θέση στον οικονομικό χώρο αυτό. Χαμηλότερη τιμή του δείκτη παρατηρούμε επίσης όταν η απόσταση D των αγορών είναι αρκετά μεγάλη. Οι χώρες που θα καταλαμβάνουν μια κεντρικότερη και με μεγαλύτερη προσβασιμότητα θέση εμφανίζουν καλύτερα οικονομικά μεγέθη και υψηλότερο επίπεδο ανάπτυξης.

Ο δείκτης αυτός θα χρησιμοποιηθεί και σ' ένα άλλο μοντέλο βαρύτητας: που ονομάζεται Διαχρονικός Δείκτης Κεντρικότητας **Entrance: $E_i = FDI/G_i = POH \text{ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ}/G_i$** . Ο δείκτης E_i είναι το κλάσμα των άμεσων επενδυτικών ροών προς το δείκτη κεντρικότητας αγοράς – γεωγραφικής απόστασης. (Κουτσομπίνας, 2005).

Οπότε σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουν συλλεγεί και με την εφαρμογή αυτών των δεικτών θα αξιολογήσουμε την οικονομική διείσδυση της κάθε χώρας και συνεπώς θα δούμε και σε τι επίπεδα κυμαίνεται η Ελλάδα.

Εκείνο που θα μελετήσουμε εμείς για την εξαγωγή των συμπερασμάτων μας είναι οι εξαγωγές που διεξάγονται από την χώρα υπό μελέτη προς τις χώρες υπό μετάβαση, που είναι το ίδιο αν εξετάσουμε τις εισαγωγές της χώρας υπό μετάβαση από την χώρα αναφοράς. Βέβαια στην έρευνα θα δούμε και πώς κυμαίνονται και τα υπόλοιπα μεγέθη που αναφέραμε για την κάθε χώρα ξεχωριστά αλλά και συνολικά για να υπάρχει σύγκριση.

Όσον αφορά τις επενδύσεις σ' εκείνο που θα δώσουμε έμφαση είναι το μέγεθος της άμεσης διεθνούς επένδυσης ή των εκροών επενδύσεων των χωρών που εξετάζουμε, στις περιφέρειες τους ή αντίστοιχα το μέγεθος των εισροών επένδυσης των χωρών υπό μετάβαση που δέχονται από την χώρα που μας ενδιαφέρει και φυσικά έχουμε να κάνουμε με το ίδιο ποσό βλέποντάς το από τη μία ή από την άλλη πλευρά.

Στην επόμενη ενότητα θα εστιάσουμε το ενδιαφέρον μας στα στατιστικά στοιχεία και την ανάλυσή τους για κάθε χώρα ξεχωριστά αλλά και για όλες τις χώρες συνολικά. Έπειτα τα αποτελέσματα αυτά θα παρασταθούν γραφικά συναρτήσει του G_i και E_i για να εξάγουμε τα συμπεράσματά μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΠΑΡΑΘΕΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΧΩΡΑ.

1.Α) ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Η υπό μελέτη χώρα εδώ είναι η Γερμανία και η χώρα της περιφέρειάς η Πολωνία.

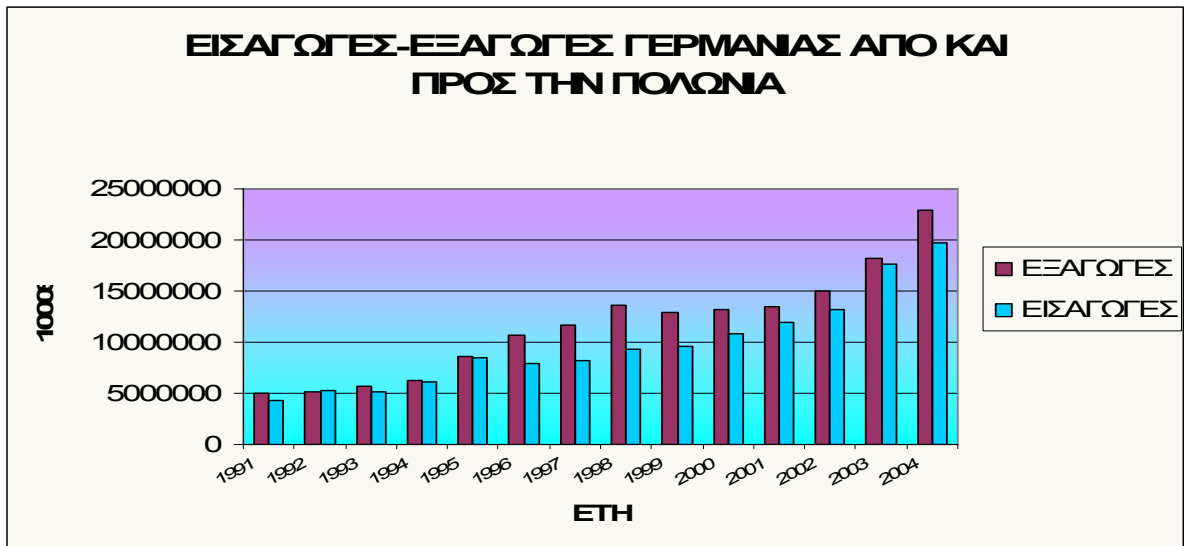
ΕΜΠΟΡΙΟ 1000\$

ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΠΟΛΩΝΙΑ				
1000 S	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ
1991	4958635	4317756,8	9276391,8	640878,2	1,14842851
1992	5135808,8	5218678,7	10354487,5	-82869,9	0,98412052
1993	5717012,6	5133864,8	10850877,4	583147,8	1,11358846
1994	6238203,5	6163676,2	12401879,7	74527,3	1,01209137
1995	8632237,1	8526745,3	17158982,4	105491,8	1,01237187
1996	10657388,7	7977597,7	18634986,4	2679791	1,33591453
1997	11704997,9	8170205,5	19875203,4	3534792,4	1,43264425
1998	13550800,3	9242211,8	22793012,1	4308588,5	1,46618586
1999	12931566,4	9638206,3	22569772,7	3293360,1	1,34169844
2000	13178804,5	10846869,5	24025674	2331935	1,21498691
2001	13403779,2	11916219	25319998,2	1487560,2	1,12483492
2002	14980327,5	13263295,8	28243623,3	1717031,7	1,12945739
2003	18185384,7	17619160,8	35804545,5	566223,9	1,03213683
2004	22890346,3	19671832,8	42562179,1	3218513,5	1,16361025
SUM	162165293	137706321	299871614	24458971,5	1,17761691

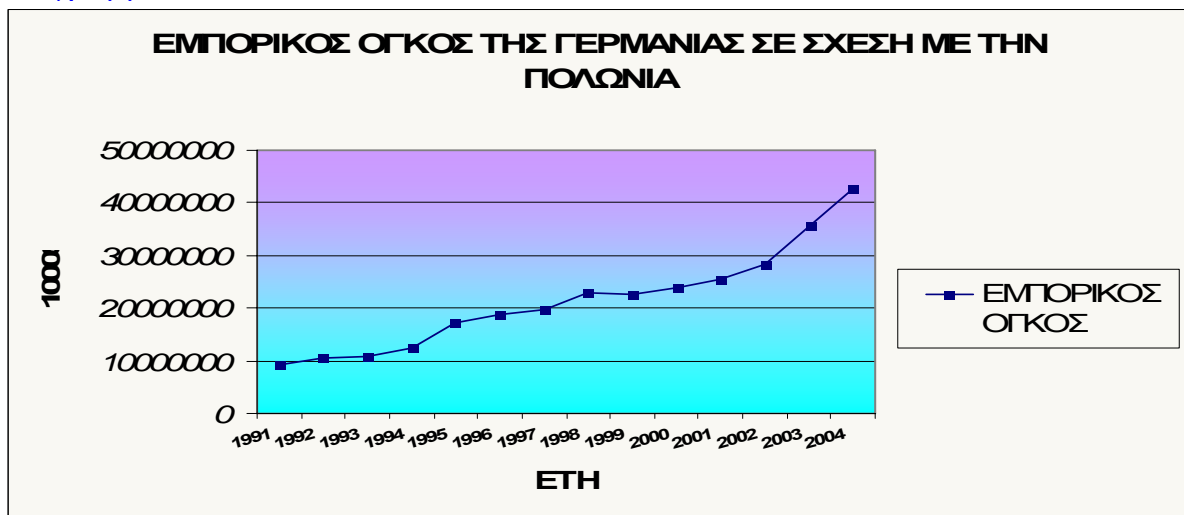
Πίνακας 1

1000 S	ΣΥΝΟΛΙΚΑ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΠΟΛΩΝΙΑ
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	162165292,5
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	137706321,00
ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ	299871613,5
ΕΜΠΟΡΙΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	24458971,5
ΕΞΑΓ./ΕΙΣΑΓ	1,177616912

Πίνακας 2

Διάγραμμα 1

Διάγραμμα 2

Διάγραμμα 3

ΣΧΟΛΙΑ

Σύμφωνα με τους παραπάνω πίνακες 1 και 2 μπορούμε να συμπεράνουμε ότι :

- Η Γερμανία είναι μια χώρα που όσον αφορά το εμπόριο, εισαγωγές-εξαγωγές βρίσκεται σε πολύ καλά επίπεδα μιας και είναι προφανές ότι εξάγει περισσότερο απ' ότι εισάγει. Αυτό συνεπάγεται και εμπορικό ισοζύγιο θετικό (διάγραμμα 3) το οποίο επιδρά θετικά στο συνολικό εμπορικό ισοζύγιο της χώρας. Δεν συμβάλλει δηλαδή στη δημιουργία εμπορικού ελλείματος.
- Οι εξαγωγές της καθώς και οι εισαγωγές της προς και από την Πολωνία έχουν αυξανόμενη πορεία όπως επίσης και ο εμπορικός όγκος κατά τη διάρκεια των ετών σύμφωνα με τα διαγράμματα 1 και 2
- Τέλος ο εμπορικός δείκτης εξαγωγές / εισαγωγές είναι μεγαλύτερος της μονάδας και υποδηλώνει εμπορικό πλεόνασμα και ένα ανταγωνιστικό παραγωγικό σύστημα.

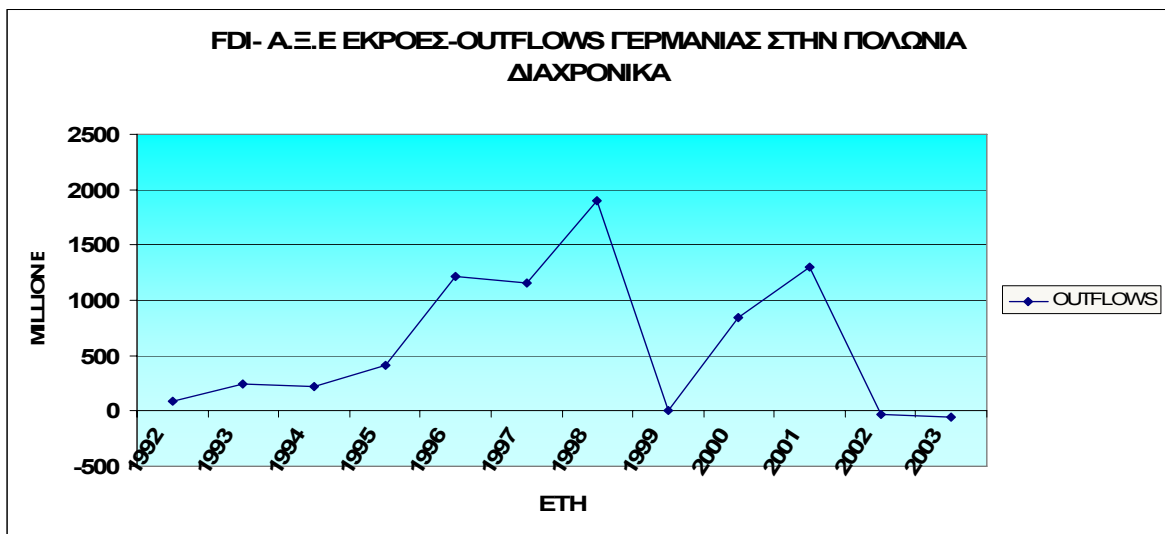
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Η ανάλυση επεκτείνεται και όσον αφορά τις επενδύσεις της Γερμανίας στην Πολωνία. Σ' αυτό το σημείο θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι το 1999 στα στοιχεία δεν υπήρχε αντίστοιχο ποσό που σημαίνει ή ότι ήταν μηδέν ή ότι δεν υπάρχουν στοιχεία διαθέσιμα για εκείνη τη χρονολογία. Για ευκολία θεωρήθηκε ότι η επένδυση ήταν μηδενική ώστε να υπάρχει ευκολία στους υπολογισμούς. Το ίδιο ισχύει και για επόμενους πίνακες. Θα πρέπει όμως να υπάρξει ιδιαίτερη προσοχή στα διαγράμματα όταν σημειώνεται κατακόρυφη μείωση στο μηδέν για να μην εξαχθούν λάθος συμπεράσματα.

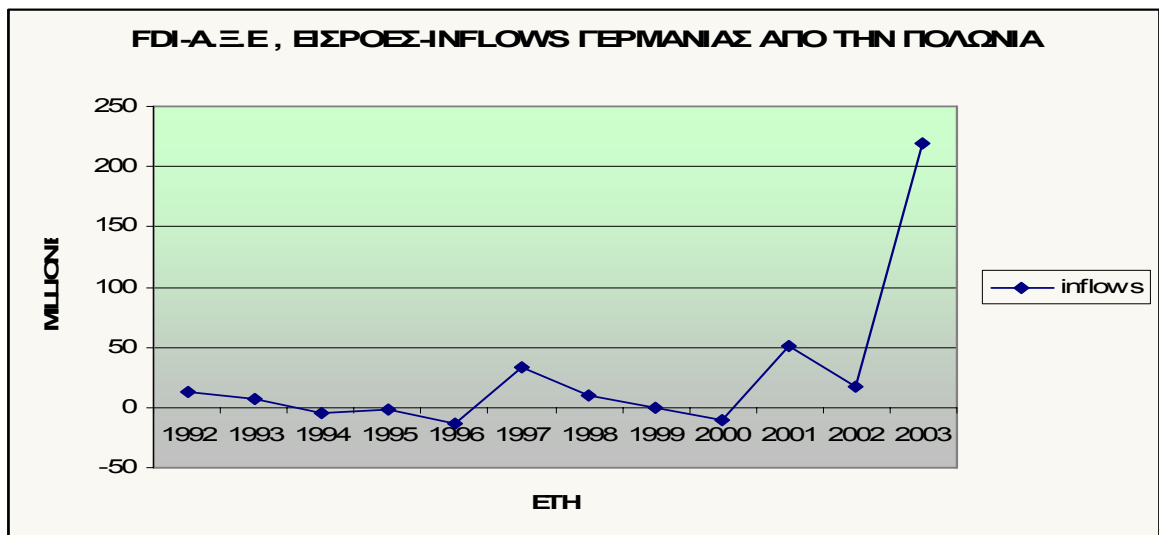
MILLION EU

ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΠΟΛΩΝΙΑ	FDI-Α.Δ.Ε
ΕΤΗ	ΕΙΣΡΟΕΣ	ΕΚΡΟΕΣ
1992	13	87
1993	7	241
1994	-5	215
1995	-2	418
1996	-14	1215
1997	34	1153
1998	10	1903
1999	0	0
2000	-11	839
2001	51	1299
2002	17	-28
2003	220	-57
SUM	320	7285

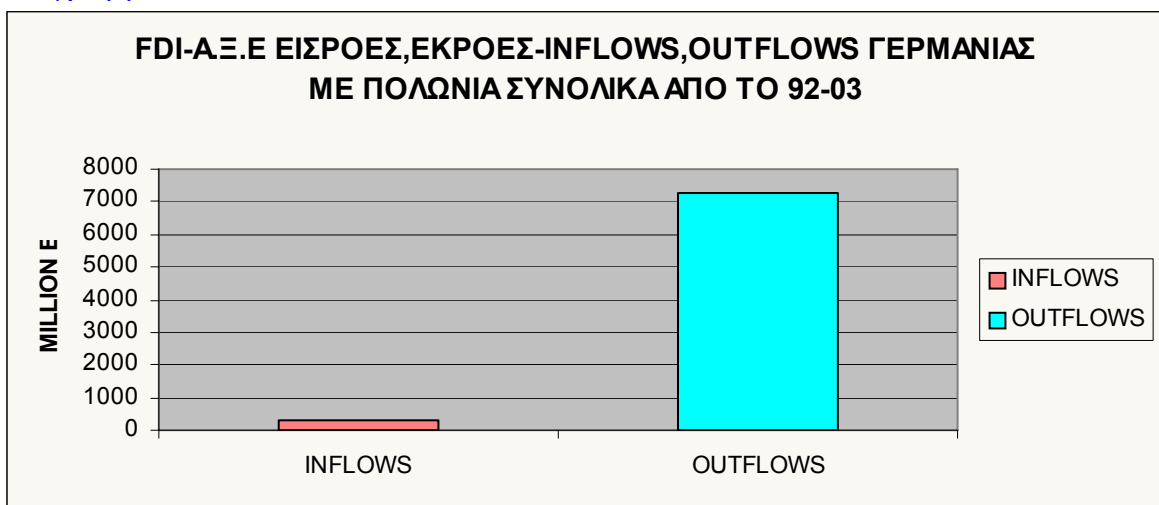
Πίνακας 3

Διάγραμμα 4

Διάγραμμα 5

Διάγραμμα 6

ΣΧΟΛΙΑ

Τα συμπεράσματά μας για της επενδύσεις της Γερμανίας είναι ότι :

- Η άμεση διεθνής επένδυση στην Πολωνία αυξάνεται με το πέρασμα των ετών με εξαίρεση τα έτη 2002 και 2003 όπου μειώθηκε αλλά το ποσό αυτό είναι μικρό μπροστά στα ποσά αύξησης των προηγούμενων ετών.(διάγραμμα 4)
- Η άμεση διεθνής επένδυση που δέχεται η Γερμανία από την Πολωνία έχει αυξηθεί σημαντικά τα δύο τελευταία έτη (διάγραμμα 5).
- Συνολικά οι εκροές επένδυσης της Γερμανίας στην Πολωνία από το 1992 έως το 2003 είναι μεγαλύτερες από τις εισροές, (διάγραμμα 6) πράγμα που σημαίνει ότι η Γερμανία δραστηριοποιείται έντονα στην περιφέρειά της.

1.B) ΑΥΣΤΡΙΑ

Η επόμενη χώρα που εξετάζουμε είναι η Αυστρία σε σχέση με χώρες τις περιφέρειά της που ανήκουν στην κεντρική Ευρώπη και είναι η Τσεχία, η Ουγγαρία και η Σλοβακία. Παρακάτω παρατίθενται αναλυτικά τα επίπεδα στα οποία κυμαίνονται οι εισαγωγές οι εξαγωγές καθώς επίσης και οι επενδύσεις της σ' αυτές τις χώρες.

ΕΜΠΟΡΙΟ 1000\$

ΑΥΣΤΡΙΑ	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ
ΕΤΗ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ
1991	0	1246034,1	0
1992	0	1417801,7	0
1993	364872,5	1475438,2	1011373,5
1994	394476,6	1760222,4	1178734,1
1995	556254,9	2074234,3	1543044,9
1996	705524,1	2244607,7	1609895,6
1997	776616,7	2828522,3	1677638,2
1998	753790,9	3045374,4	1723341,8
1999	702099,6	3116778,3	1767599,3
2000	692976	3176909,2	1799884,9
2001	831532,4	2928192,4	1877096,2
2002	988942,8	3112220,2	2070874,9
2003	1320887	3545386,7	2674928,1
2004	1662971,5	4111555,5	3314407,3
SUM	9750945	36083277,4	22248818,8

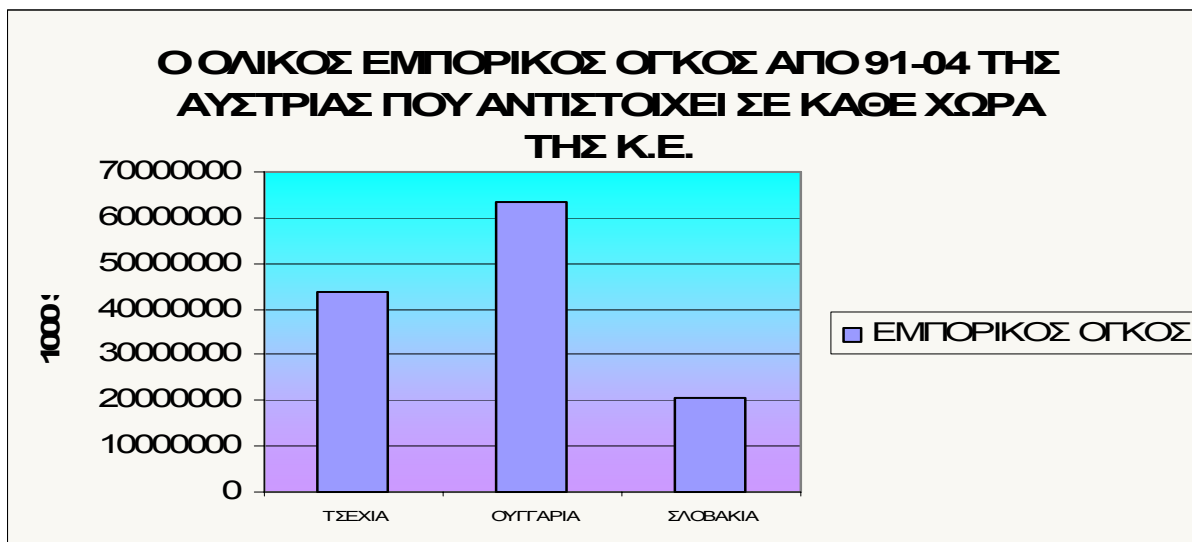
Πίνακας 4

ΑΥΣΤΡΙΑ	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ
ΕΤΗ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ
1991	0	983819,5	0
1992	0	1089658,2	0
1993	280237,4	965186,5	814064,8
1994	362097,1	1125844,7	990663,7
1995	510079,4	1224698,6	1233018,4
1996	641333,4	1869447,1	1384299,2
1997	662266,4	1994774,5	1430761,8
1998	730621,2	2225179,9	1600029,9
1999	813169,1	2305025,2	1722340,1
2000	963498,1	2393913,2	1769173,1
2001	994922,5	2393527	1892795
2002	1129056,5	2396802,9	2103876,8
2003	1592773,5	2949714,3	2964422
2004	2344495	3363893,4	3498787,2
SUM	11024549,6	27281485	21404232

Πίνακας 5

Διάγραμμα 7

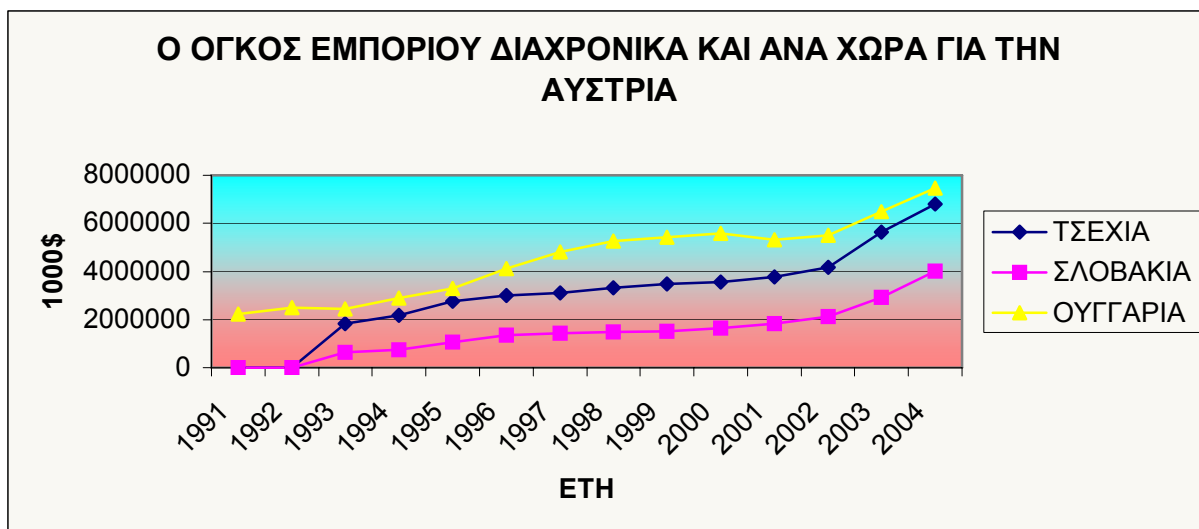
Διάγραμμα 8

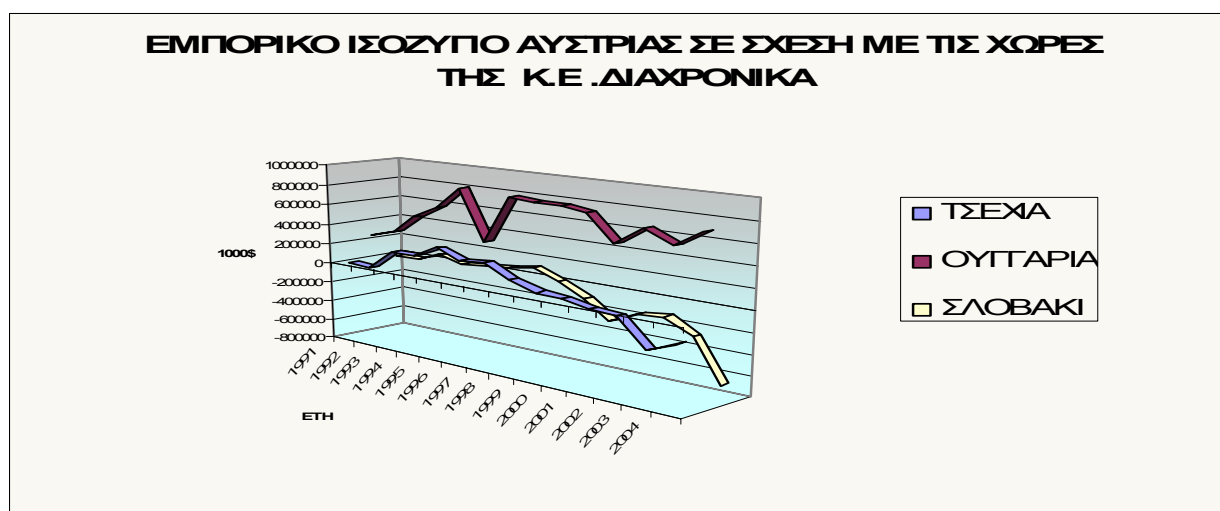
Διάγραμμα 9

Διάγραμμα 10

Διάγραμμα 11

Διάγραμμα 12

ΑΥΣΤΡΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΑ
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	22248818,8	36083277,4	9750945	68083041,2
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	21404232	27281485	11024549,6	59710266,6
ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ	43653050,8	63364762,4	20775494,6	127793307,8
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	844586,8	8801792,4	-1273604,6	8372774,6
ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	1,03945887	1,322628787	0,884475589	1,140223367

Πίνακας 6 1000\$

ΣΧΟΛΙΑ

Ο πίνακας 6 είναι και ο πιο σημαντικός καθώς επικυρώνει τα παραπάνω αποτελέσματα που θέλουν την Αυστρία να έχει ικανοποιητική πορεία όλα αυτά τα χρόνια. Τα συμπεράσματά μας είναι τα εξής:

- Η Αυστρία εξάγει στην Κεντρική Ευρώπη περισσότερο από ότι εισάγει από αυτές. Σύμφωνα με το διάγραμμα 7 το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών ανήκει στην Ουγγαρία, έπειτα στην Τσεχία και τέλος στην Σλοβακία. Από το διάγραμμα 10 επίσης βλέπουμε την ανοδική πορεία των εξαγωγών της Αυστρίας και προς τις τρεις χώρες.
- Τα ίδια ισχύουν και για τον εμπορικό όγκο, που το μεγαλύτερο μέρος του απευθύνεται στην Ουγγαρία, έπειτα στην Τσεχία και τέλος στην Σλοβακία (διάγραμμα 8). Επίσης στο διάγραμμα 11 ο εμπορικός όγκος αυξάνεται με το πέρασμα των χρόνων.
- Το εμπορικό ισοζύγιο της Αυστρίας είναι θετικό (πίνακας 6) αλλά παρατηρούμε από τα διαγράμματα 9 και 12 ότι της Ουγγαρίας είναι μεγαλύτερο στον αριθμό, έπειτα της Τσεχίας και τέλος της Σλοβακίας με αρνητικό πρόσημο που μειώνει το ολικό εμπορικό ισοζύγιο της Αυστρίας στην Κεντρική Ευρώπη.
- Τέλος σύμφωνα με τον πίνακα 3 στο υπόμνημα και με τον πίνακα 6 ο δείκτης εξαγωγές/ εισαγωγές είναι μεγαλύτερος της μονάδας και το γεγονός αυτό συνεπάγεται εμπορικό πλεόνασμα για την Αυστρία. Στον πίνακα 3 του υπομνήματος παρατηρείται επίσης ο δείκτης εξαγωγές /εισαγωγές της Αυστρίας στην Σλοβακία μικρότερος της μονάδας όπου πράγματι οι εξαγωγές της χώρας εκεί δεν είναι ικανοποιητικές σε σχέση με τις εισαγωγές και έχουμε αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο.

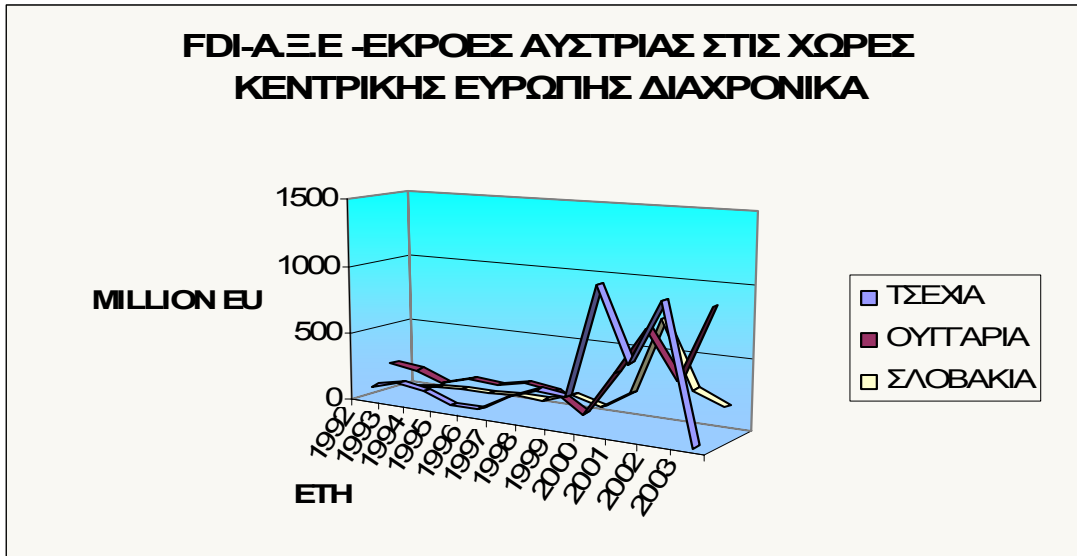
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

ΑΥΣΤΡΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	MILION EU
ΕΤΗ	FDI-Α.Δ.Ε	ΕΚΡΟΕΣ		
1992	102	234	0	
1993	156	208	23	
1994	126	134	44	
1995	52	197	41	
1996	51	178	56	
1997	164	223	48	
1998	247	189	121	
1999	224	60	54	
2000	1019	383	195	
2001	514	711	748	
2002	952	379	270	
2003	9	901	181	ΣΥΝΟΛΙΚΑ
SUM	3616	3797	1781	9194

Πίνακας 7

ΑΥΣΤΡΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	MILION EU
ΕΤΗ	FDI-Α.Δ.Ε	ΕΙΣΡΟΕΣ		
1992	0	0	0	
1993	0	0	0	
1994	0	0	0	
1995	0	0	0	
1996	0	0	0	
1997	0	0	0	
1998	0	0	0	
1999	1	277	-10	
2000	-2	6	-15	
2001	-3	14	-7	
2002	-2	-47	10	
2003	9	17	8	ΣΥΝΟΛΙΚΑ
SUM	3	267	-14	256

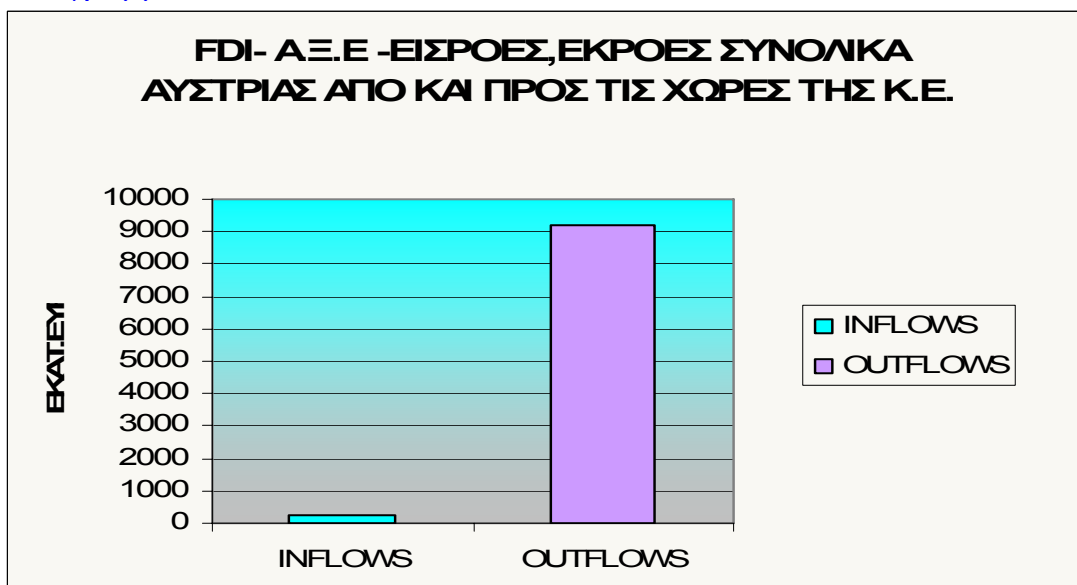
Πίνακας 8

Διάγραμμα 13

Διάγραμμα 14

Διάγραμμα 15

ΣΧΟΛΙΑ

Όσον αφορά τις επενδύσεις τις Αυστρίας στην κεντρική Ευρώπη τα συμπεράσματα είναι τα εξής:

- οι εκροές άμεσων διεθνών επενδύσεων είναι περισσότερες από τις εισροές. Δηλαδή η Αυστρία επενδύει στην περιφέρειά της και εκείνο που είναι επίσης προφανές είναι ότι η Ουγγαρία προηγείται απέναντι στην Τσεχία και την Σλοβακία όσον αφορά το ενδιαφέρον των αυστριακών επενδυτών.
- Το ενθαρρυντικό για την Αυστρία είναι ότι οι εκροές πάντα αυξάνονται γιατί είναι θετικές τιμές, αν και διαφέρει κάθε φορά το ποσό αύξησης.

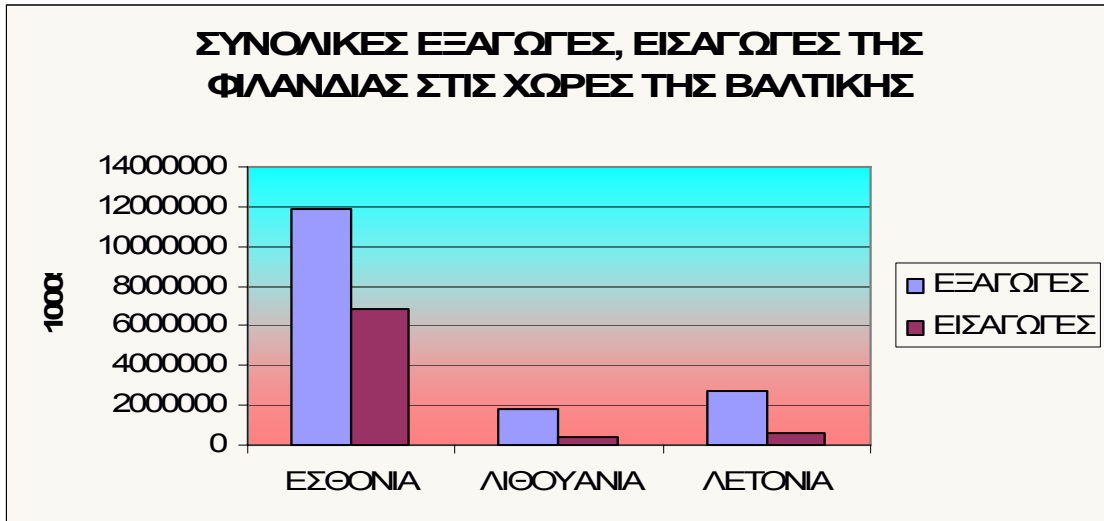
1.C) ΦΙΛΑΝΔΙΑ

Η χώρα επίσης με ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι και η **Φιλανδία** και θα εξετάσουμε πώς δραστηριοποιείται οικονομικά στις εξής Βαλτικές χώρες: **Εσθονία, Λιθουανία και Λετονία.**

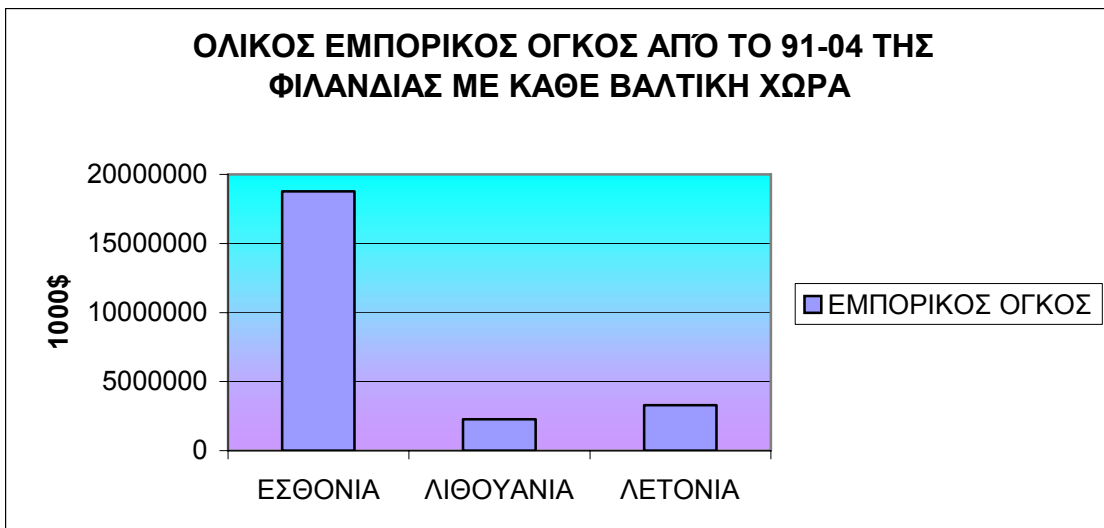
ΕΜΠΟΡΙΟ

ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	1000 S	ΕΣΘΟΝΙΑ	1000 S	ΛΕΤΟΝΙΑ	1000 S
ΕΤΗ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ
1991	605,8	204,6	10905	8182,7	4928,9	2270,4
1992	27040,8	9556,9	195894,8	119234,1	43673,8	16724,1
1993	35341	13879,5	327064,5	133104,5	43764,7	23073
1994	77973,6	24662,5	647181,4	218264,9	151115,1	31407,9
1995	114825,6	32061,2	939125,8	358549,9	220893,4	54083,8
1996	151297,9	34308,4	1099463,3	364104,6	230602,1	35885,7
1997	161759,6	30032,9	1290981,3	421470,4	274269,9	33389,3
1998	201759,5	31170,1	1411334,7	570780,1	317290,9	54238,6
1999	162976,8	37946,5	1254807,1	575107,6	268920,5	37533,1
2000	171224,7	37012,9	1395183,1	952192,5	270566,7	60979,7
2001	198194	50659,9	937800,7	1054829,6	263390,8	56326,2
2002	249920,6	57949,2	1151163,7	901201,3	298601,2	65321,4
2003	289316,6	80643,9	1270734,7	1162971,4	351297,6	86877
2004	0	0	0	0	0	0
SUM	1842236,5	440088,5	11931640,1	6839993,6	2739315,6	558110,2

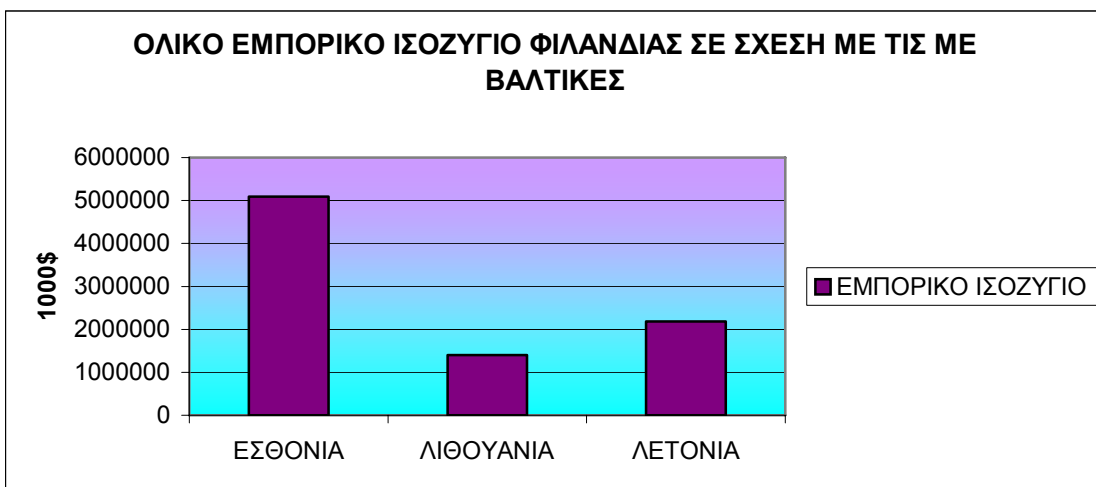
Πίνακας 9

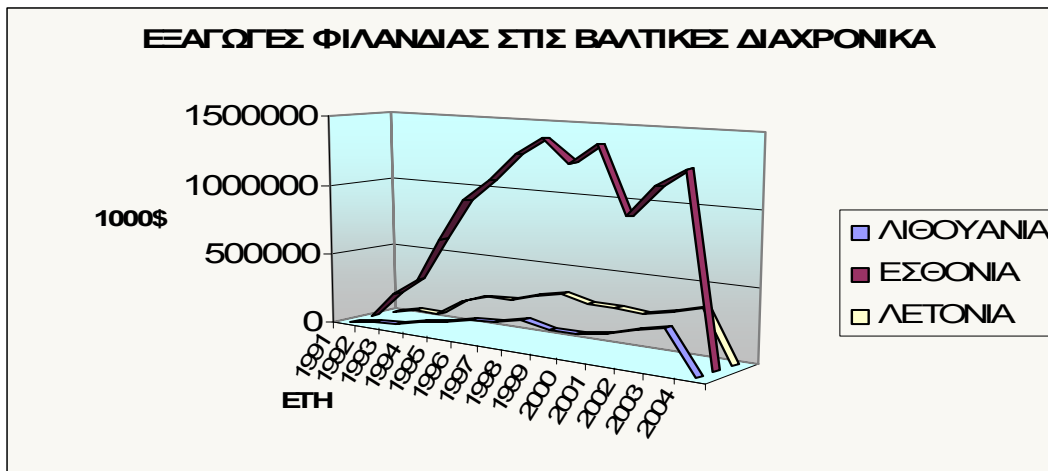

Διάγραμμα 16

Διάγραμμα 17
Διάγραμμα 18

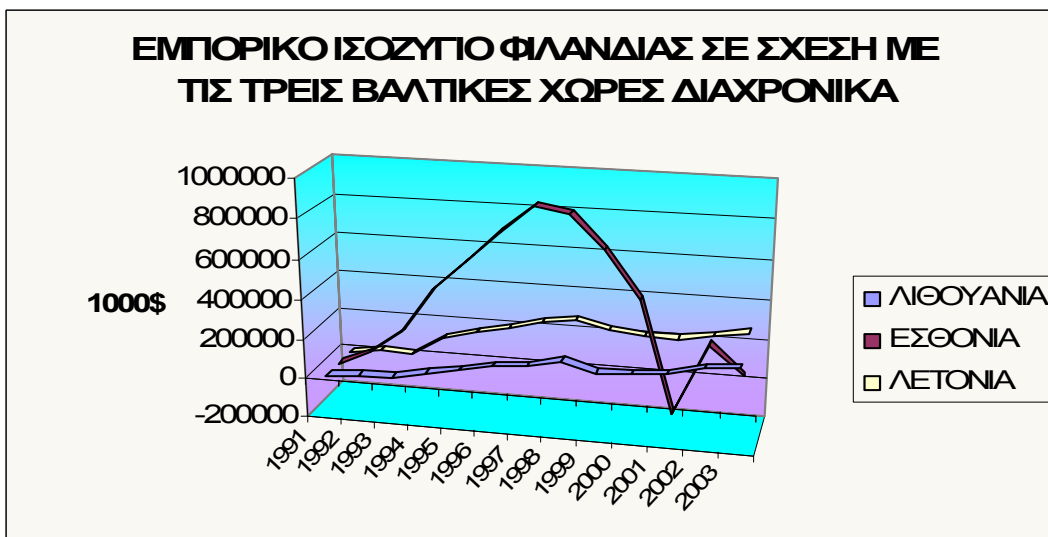

Διάγραμμα 19

Διάγραμμα 20

Διάγραμμα 21

ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΛΕΤΟΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΑ
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	11931640,1	1842236,5	2739315,6	16513192,2
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	6839993,6	440088,5	558110,2	7838192,3
ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ	18771633,7	2282325	3297425,8	24351384,5
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	5091646,5	1402148	2181205,4	8674999,9
ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	1,74	4,19	4,91	2,10676028

Πίνακας 9

ΣΧΟΛΙΑ

Σύμφωνα με τον πίνακα 9 αλλά και των υπολοίπων πινάκων και διαγραμμάτων που έχουν προηγηθεί συμπεραίνεται ότι:

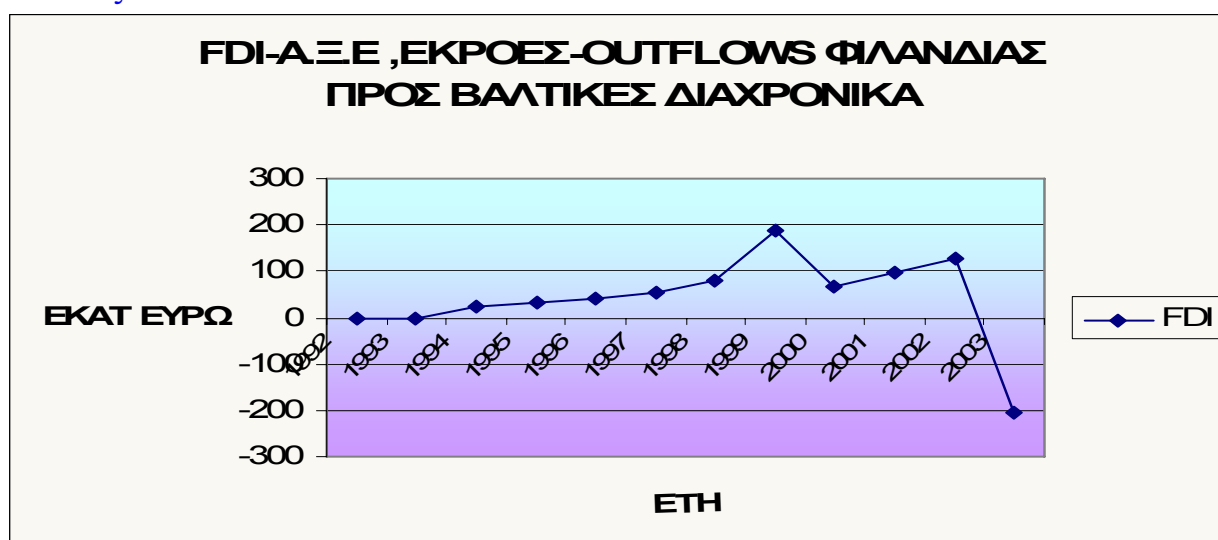
- η Φιλανδία έχει έντονη δραστηριότητα στην περιφέρειάς της με εξαγωγές να υπερβαίνουν τις εισαγωγές από τις χώρες αυτές. Πρώτη σε εξαγωγικές προτιμήσεις έρχεται η Εσθονία (διάγραμμα 16 και 19) έπειτα η Λετονία και τέλος η Λιθουανία. Κοιτώντας τα διαγράμματα λεπτομερώς συμπεραίνεται ότι ναι μεν το 2004 τα στοιχεία μας μηδενικές εξαγωγές λόγω έλλειψης δεδομένων αλλά μέχρι το 2003 υπάρχει μια τάση αύξησης των εξαγωγών και για τις τρεις χώρες.
- Ο όγκος εμπορίου της Φιλανδίας είναι αρκετά ικανοποιητικός στα 24351384,5 σε 1000\$ και το μεγαλύτερο μέρος του αντιστοιχεί στην Εσθονία, έπειτα και στη Λετονία και τέλος στη Λιθουανία (διάγραμμα 17). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η πρωτεύουσα της Εσθονίας είναι εκείνη που έχει τη μικρότερη χιλιομετρική απόσταση από τις άλλες. Στο διάγραμμα 20 ο εμπορικός όγκος της Φιλανδίας αυξάνεται διαχρονικά για κάθε χώρα και είναι ευδιάκριτο ότι η Εσθονία έχει τιμές όγκου εμπορίου υψηλότερες από των άλλων Βαλτικών χωρών.
- Η διαφορά εισαγωγών και εξαγωγών είναι θετική και στο σύνολο αλλά και για κάθε χώρα ξεχωριστά (διάγραμμα 18 και 21). Δηλαδή το εμπορικό ισοζύγιο τα Φιλανδίας για τις συγκεκριμένες χώρες είναι θετικό, που σημαίνει ότι η εμπορική αυτή δραστηριότητα της Φιλανδίας επιδρά θετικά στο συνολικό εμπορικό ισοζύγιο της χώρας αυτής.
- Τέλος διακρίνεται ο δείκτης εξαγωγές/ εισαγωγές να είναι μεγαλύτερος της μονάδας γεγονός που σηματοδοτεί την καλή δραστηριότητα της Φιλανδίας στις Βαλτικές χώρες αν τις δούμε σαν σύνολο. Αυτό επιβεβαιώνεται από τον πίνακα 9 που δείχνει ότι δεν έχουμε εμπορικά ελλείμματα στη Φιλανδία λόγω χωρών αυτών.

- Αξίζει ν' αναφερθεί ότι την πρώτη θέση στην κατάταξη στις εισαγωγές από τη Φιλανδία την κατέχει η Εσθονία, δεύτερη η Λετονία και τρίτη η Λιθουανία. (πίνακας 9 και διάγραμμα 16)

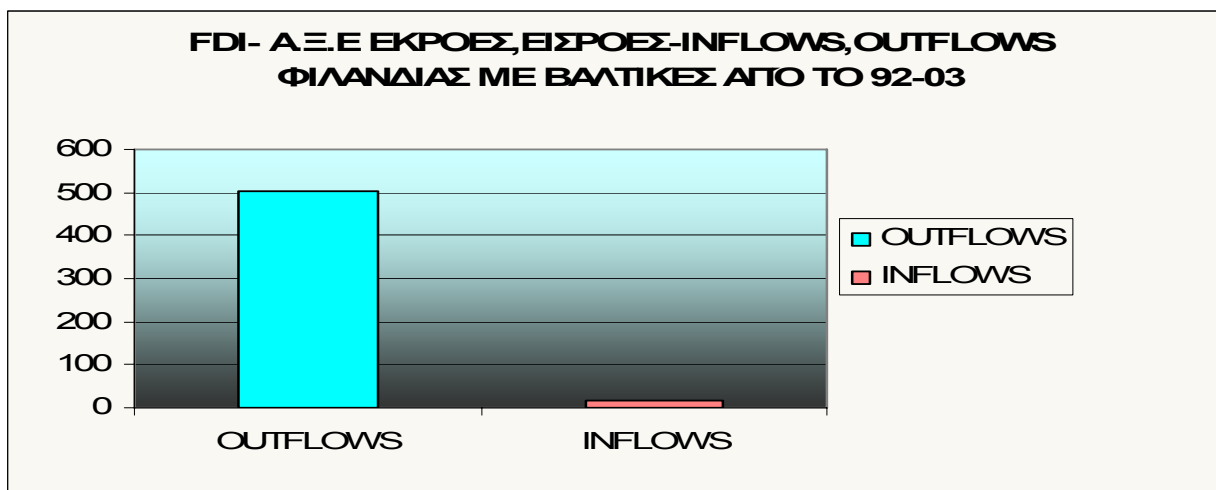
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ MILLION EU

	ΒΑΛΤΙΚΕΣ	ΧΩΡΕΣ
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	FDI- Α.Δ.Ε	
ΕΤΗ	ΕΚΡΟΕΣ	ΕΙΣΡΟΕΣ
1992	0	0
1993	0	0
1994	23	5
1995	31	0
1996	41	0
1997	55	0
1998	79	-22
1999	187	13
2000	69	2
2001	95	6
2002	126	21
2003	-205	-10
SUM	501	15

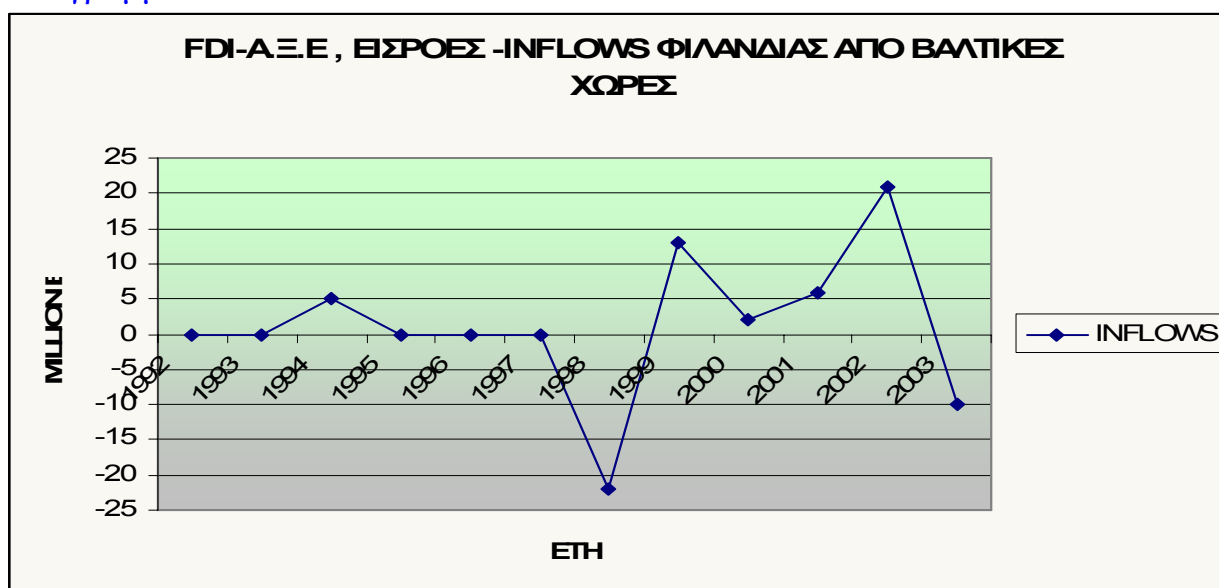
Πίνακας 10

Διάγραμμα 22

Διάγραμμα 23

Διάγραμμα 24

ΣΧΟΛΙΑ

Εδώ τα στοιχεία μας περιορίζονται στις Βαλτικές χώρες σαν σύνολο και όχι ανά χώρα ξεχωριστά καθώς δεν ήταν διαθέσιμα. Παρατηρώντας τα στοιχεία αυτά:

- οι επενδύσεις της Φιλανδίας προς τις Βαλτικές χώρες είναι κατά πολύ μεγαλύτερες από τις επενδύσεις των Βαλτικών χωρών στην Φιλανδία (διάγραμμα 23).
- Στο διάγραμμα 22 και στον πίνακα 10 είναι σαφές ότι η άμεση διεθνή επένδυση στις Βαλτικές χώρες ενώ αυξανόταν, το 2003 υπήρξε κατακόρυφη πτώση.

1.D) ΣΟΥΗΔΙΑ

Η κατά σειρά επόμενη χώρα είναι η Σουηδία και θα αναλυθούν οι εξαγωγές της και οι άμεσες διεθνείς επενδύσεις της στις Βαλτικές χώρες Εσθονία, Λετονία και Λιθουανία.

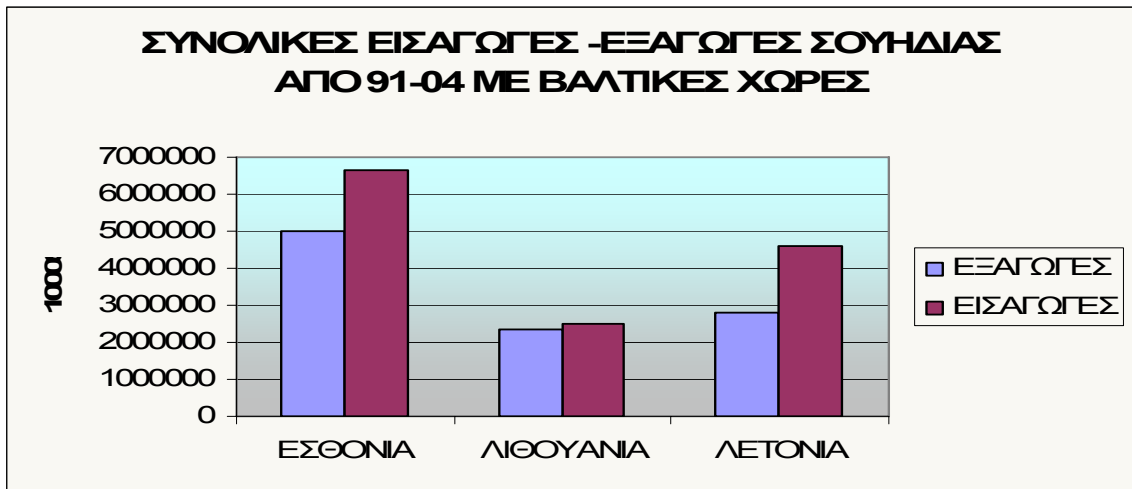
ΕΜΠΟΡΙΟ 1000\$

ΣΟΥΗΔΙΑ	ΛΕΤΟΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ
ΕΤΗ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ
1991	7511,1	2371,2	15269,20
1992	57017,8	33763,3	72862,60
1993	78839,5	39436,6	113629,00
1994	112002,2	71916,2	197787,90
1995	183406	118514,9	237117,90
1996	207496,1	145398,9	262909,40
1997	248115,8	176464	407397,40
1998	250713,6	229020,2	444939,80
1999	208286,1	170366,1	388613,90
2000	210163	193049,2	471551,50
2001	227344	186271,1	445894,30
2002	255774	272078,2	523595,80
2003	349211,2	351756,9	690069,50
2004	402636,8	376860	709434,70
SUM	2798517,2	2367266,8	4981072,90

Πίνακας 11

ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΛΕΤΟΝΙΑ
ΕΤΗ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ
1991	10029	1714,1	11479,4
1992	96453,5	47715,6	96026,7
1993	104138,1	57309	112995,6
1994	167165,7	82413,3	230284,3
1995	293768,3	75215,4	406123,8
1996	396163,5	93172,2	386140,5
1997	492083,2	93066,9	412619,9
1998	541728,8	103208,9	345514,9
1999	651850,1	143799,8	393380,7
2000	891805,4	224576,6	381659
2001	618245,8	235353,6	374976,1
2002	637436,1	270183,8	456677,1
2003	820031,3	497952,6	470722,1
2004	923319,1	551153,4	501948,5
SUM	6644217,9	2476835,2	4580548,6

Πίνακας 12

Διάγραμμα 25

Διάγραμμα 26

Διάγραμμα 27

Διάγραμμα 28

Διάγραμμα 29

Διάγραμμα 30

ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΛΕΤΟΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΑ
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	4981072,9	2367266,8	2798517,2	10146856,9
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	6644217,9	2476835,2	4580548,6	13701601,7
ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ	11625290,8	4844102	7379065,8	23848458,6
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	-1663145	-109568,4	1782031,4	-3554744,8
ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	0,75	0,96	0,61	0,74055991

Πίνακας 13

ΣΧΟΛΙΑ

Όσον αφορά το εμπόριο για την προαναφερθείσα χώρα προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

- η Σουηδία εξάγει περισσότερο στην Εσθονία, έπειτα στην Λετονία και τέλος στην Λιθουανία. Το ίδιο ισχύει και για τις εισαγωγές της. Οι συνολικές εισαγωγές της από τις Βαλτικές χώρες υπερτερούν των εξαγωγών της εκεί (διάγραμμα 25, πίνακας 13).
- Το ίδιο όπως και για τις εξαγωγές παρατηρείται και για τον εμπορικό όγκο που έχει την υψηλότερη τιμή για την Εσθονία και τη μικρότερη για την Λιθουανία και βαίνει αυξανόμενος διαχρονικά και για τις τρεις χώρες (διάγραμμα 26-29).
- Ο δείκτης εξαγωγές/ εισαγωγές είναι μικρότερος της μονάδας και υποδηλώνει εμπορικά ελλείμματα και περιορισμένη δυνατότητα αντιστάθμισης της διείσδυσης των ξένων αγαθών στις εγχώριες αγορές (πίνακας 13).
- Πράγματι ο δείκτης που αναφέραμε παραπάνω επαληθεύεται από το γεγονός ότι η εμπορική δραστηριότητα της Σουηδίας στις Βαλτικές χώρες προκαλεί αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο για τις Βαλτικές χώρες που με τη σειρά του συμβάλλει αρνητικά συνολικό της χώρας. Από το διάγραμμα 30 με την πάροδο του χρόνου ολοένα και μεγαλώνει το αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο και για τις τρεις χώρες. Εκείνη που επιδρά αρνητικότερα από ότι οι άλλες είναι η Λετονία, έπειτα η Εσθονία και τέλος η Λιθουανία (διάγραμμα 27).

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ MILLION €

	ΒΑΛΤΙΚΕΣ	ΧΩΡΕΣ
ΣΟΥΗΔΙΑ		
ΕΤΗ	FDI-Α.Δ.Ε	ΕΚΡΟΕΣ
1992	5	0,533533
1993	122	13,01819
1994	205	21,87483
1995	200	21,3413
1996	79	8,429814
1997	312	33,29243
1998	5648	602,6783
1999	2671	285,0131
2000	0	0
2001	2146	228,9922
2002	35	3,734728
2003	-1593	-169,9835
SUM	9830	1048,925

Πίνακας 14

	ΒΑΛΤΙΚΕΣ	ΧΩΡΕΣ
ΣΟΥΗΔΙΑ		
ΕΤΗ	FDI- Α.Δ.Ε	ΕΙΣΡΟΕΣ
1992	0	0
1993	0	0
1994	11	1,173772
1995	0	0
1996	0	0
1997	0	0
1998	0	0
1999	0	0
2000	1164	124,2064
2001	-897	-95,71573
2002	-34	-3,628021
2003	-306	-32,65219
SUM	-62	-6,615803

Πίνακας 15

Διάγραμμα 31

Διάγραμμα 32

ΣΧΟΛΙΑ

Όσον αφορά τις επενδύσεις προκύπτουν τα ακόλουθα πορίσματα:

- ενώ για όλα τα έτη η άμεση διεθνής επένδυση κυμαινόταν σε θετικά επίπεδα το 2003 βλέπουμε μια σημαντική πτώση των επενδύσεων που μειώνει σε σημαντικό βαθμό την συνολική επένδυση στα 1048,925 εκ.euro.(πίνακας 14)
- οι εκροές επενδύσεων της Σουηδίας είναι σαφές ότι είναι μεγαλύτερες από τις εισροές από τις Βαλτικές χώρες.
- Οι εισροές επένδυσης της Φιλανδίας από το 2001 και μετά βαίνουν μειούμενες (διάγραμμα 32- πίνακας 15).

1.Ε) ΕΛΛΑΔΑ

Η Ελλάδα είναι και η χώρα που μας ενδιαφέρει και περισσότερο μιας και θέλουμε να αξιολογήσουμε τη διεισδυτικότητά της στα Βαλκάνια. Θα γίνει αναφορά στις εξαγωγές της καθώς επίσης και στις άμεσες διεθνείς επενδύσεις της στην περιοχή των Βαλκανίων.

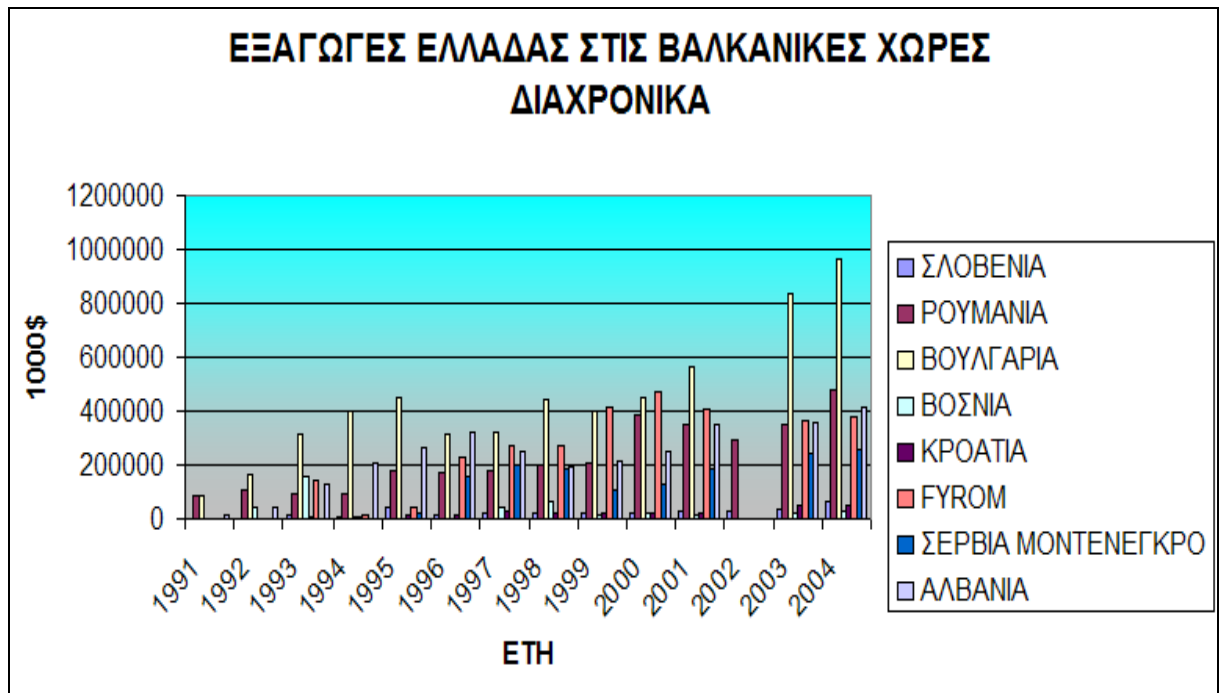
ΕΜΠΟΡΙΟ 1000\$

ΕΛΛΑΔΑ	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΒΟΣΝΙΑ	ΚΡΟΑΤΙΑ	FYROM	ΣΕΡΒΙΑ. Μ	ΑΛΒΑΝΙΑ
ΕΤΗ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ
1991	0	84759,1	87733	0	0	0	0	12204,5
1992	2167,2	107166,4	166830,3	41670	1185	0	0	41179,9
1993	10920,2	92901,2	315530,4	159582	8423,1	145268,6	0	131410,1
1994	7165,7	90812,4	401792	4822	9187,3	13774,2	0,2	207363,1
1995	44542,2	180245,3	447009,5	2428	13785,4	43010,5	21790,9	260983,4
1996	12416,1	171853	312528,6	1363,5	13706	232137,3	156914,3	322933,8
1997	18858,8	176609,3	319672,5	41706	27453,6	273390,6	202822,2	251800,3
1998	22517	202997,9	442550,5	63102	18669,8	269284,8	187189,7	194416,8
1999	21152,2	206820,3	402868,8	12912,6	20026,6	413686,7	107447,2	216898,7
2000	21973,8	384166,1	450334	20776,8	23589,5	470660	131321,3	248732,8
2001	30926,9	353538,4	564239,2	11581,7	24265,8	407811	183061,3	347441,9
2002	26254,7	292749	0	0	0	0	0	0
2003	38626	350426,7	834081,5	18837,6	47763	364388,7	242225	358736,7
2004	62572,4	479105,9	965599,5	25009,8	51497,4	382005,9	259066,2	414561,3
SUM	320093,2	3174151	5710769,8	403792	259552,5	3015418,3	1491838,3	3008663,3

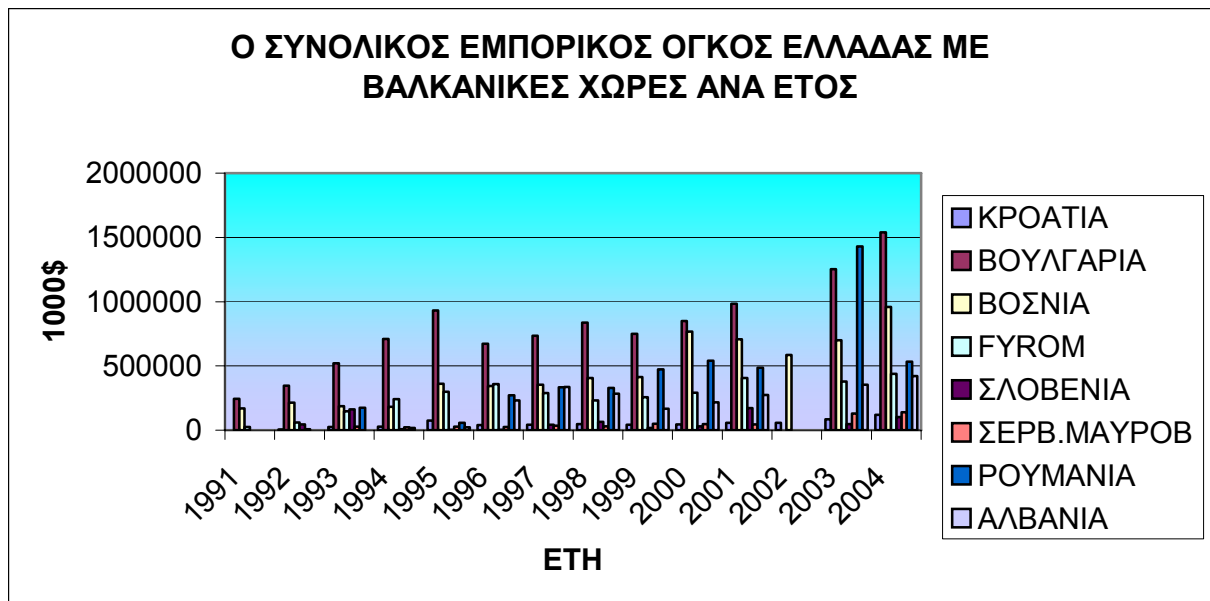
Πίνακας 16

ΕΛΛΑΔΑ	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΑΛΒΑΝΙΑ	ΒΟΣΝΙΑ	ΚΡΟΑΤΙΑ	FYROM	ΣΕΡΒΙΑ
ΕΤΗ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ
1991	0	156973,3	92856,1	11965,9	0	0	0	0
1992	2342,6	180591,9	73722,5	19092,2	3048,8	5810,1	0	0
1993	14149	205176,4	68020,5	15970,5	3457,2	17729,2	30089,8	0
1994	20440,1	309123,6	90706,9	34352,2	1882,6	13729,5	4629,2	0
1995	29873,9	483755,7	134219,1	37494,6	1219,5	14186,8	14665,3	1086
1996	26529,7	360784	140770,8	36024,6	496,4	10553,7	39214,9	73763
1997	23935,1	414896,3	203327,2	35971,8	880,9	6589,4	60068,3	133013,5
1998	25135,3	394938,1	196815,8	36992,2	2598,5	11775,1	60010,5	96294,1
1999	21541,6	346145,9	204283,4	38757,1	3450,8	29690,2	58604,9	58255,2
2000	22827,1	398687,2	300839,2	42429,6	8613,6	23716,5	69376,1	86081
2001	26498,1	418889,8	336768,8	57615,5	159831	21464,2	77072,7	90269,3
2002	31205,3	0	335947	0	0	0	0	0
2003	44962,6	419498,4	444404,3	19183,1	27646,7	82923,6	1065670	111347,2
2004	57525	574559,1	626205	23088,6	77744	86855,5	151015,1	163051,9
SUM	346965,4	4664019,7	3248886,6	408937,9	290870	325023,8	1630416,8	813161,2

Πίνακας 17

Διάγραμμα 33

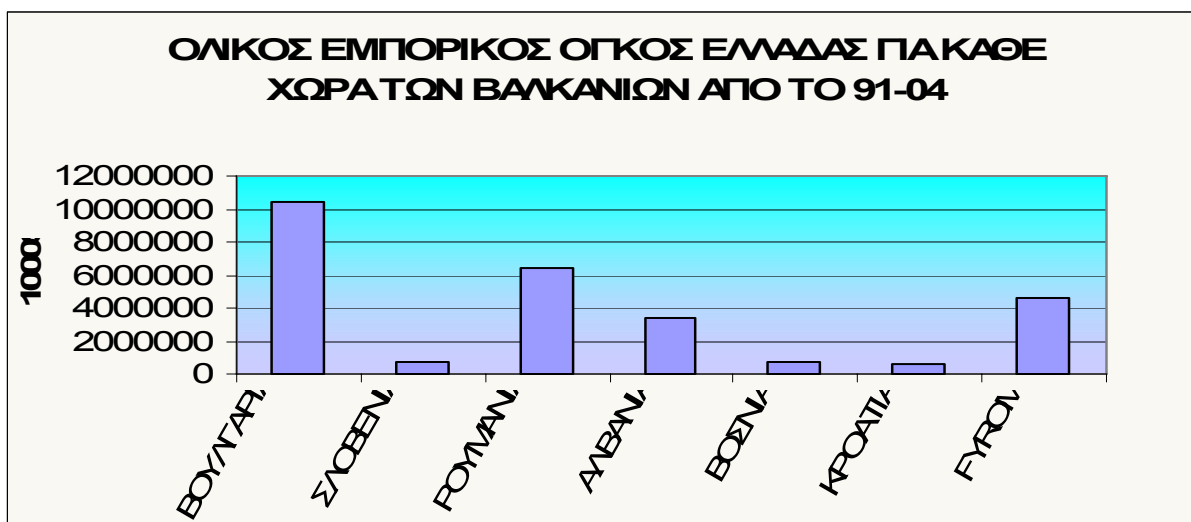
Διάγραμμα 34

Διάγραμμα 35

Διάγραμμα 36

Διάγραμμα 37

Διάγραμμα 38

ΕΛΛΑΔΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΑΛΒΑΝΙΑ	ΒΟΣΝΙΑ	ΚΡΟΑΤΙΑ	FYROM	ΣΕΡΒΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΑ
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	5710769,8	320093,2	3174151	3008663,3	403792	259552,5	3015418,3	1491838,3	17384278,4
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	4664019,7	346965,4	3248886,6	408937,9	290870	325023,8	1630416,8	813161,2	11728281,4
ΕΜΠ.ΟΓΚ	10374789,5	667058,6	6423037,6	3417601,2	694662	584576,3	4645835,1	2304999,5	29112559,8
ΕΜΠ.ΙΣΟΖ	1046750,1	-26872,2	-74735,6	2599725,4	112922	-65471,3	1385001,5	678677,1	5655997
ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	1,22443089	0,922550779	0,97699655	7,35726207	1,38822154	0,7985646	1,84947696	1,83461569	1,482252839

Πίνακας 18

ΣΧΟΛΙΑ

Ο παραπάνω πίνακας περιγράφει τη συνολική εικόνα που επικρατεί στα Βαλκάνια όσον αφορά το εμπόριο της Ελλάδας στην περιοχή αυτή.

- Όλα τα μεγέθη είναι αρκετά ικανοποιητικά καθώς υπάρχουν εξαγωγές σαφώς μεγαλύτερες τις εισαγωγές.(διάγραμμα 36-πίνακας 18)
- Ο εμπορικός όγκος ανέρχεται στα 29112559,8 σε 1000\$ και ο επιμέρους εμπορικός όγκος της Ελλάδας για όλες τις υπό εξέταση Βαλκανικές χώρες βαίνει διαχρονικά αυξανόμενος (διάγραμμα 33).
- Η διαφορά των εξαγωγών και των εισαγωγών είναι θετική που σημαίνει ότι το εμπόριο της Ελλάδας στα Βαλκάνια επιδρά θετικά στο εμπορικό συνολικό ισοζύγιο της Ελλάδας. Βέβαια όπως διαπιστώνεται και από το διάγραμμα 38 η Ελλάδα εμφανίζει αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο για κάποιες χώρες όπως η Σλοβενία, Ρουμανία, Κροατία.
- Ο δείκτης εξαγωγές/ εισαγωγές είναι μεγαλύτερος της μονάδας αλλά όχι και τόσο υψηλός. Στις χώρες όπου ο δείκτης αυτός είναι μικρότερος της μονάδας εμφανίζονται εμπορικά ελλείμματα για την Ελλάδα και αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο για αυτές τις χώρες.
- Τέλος οι χώρες οι οποίες έχουν αυξημένες εμπορικές συναλλαγές με την Ελλάδα είναι οι Βουλγαρία, η Ρουμανία, τα Σκόπια και η Αλβανία. (διάγραμμα 36-37)

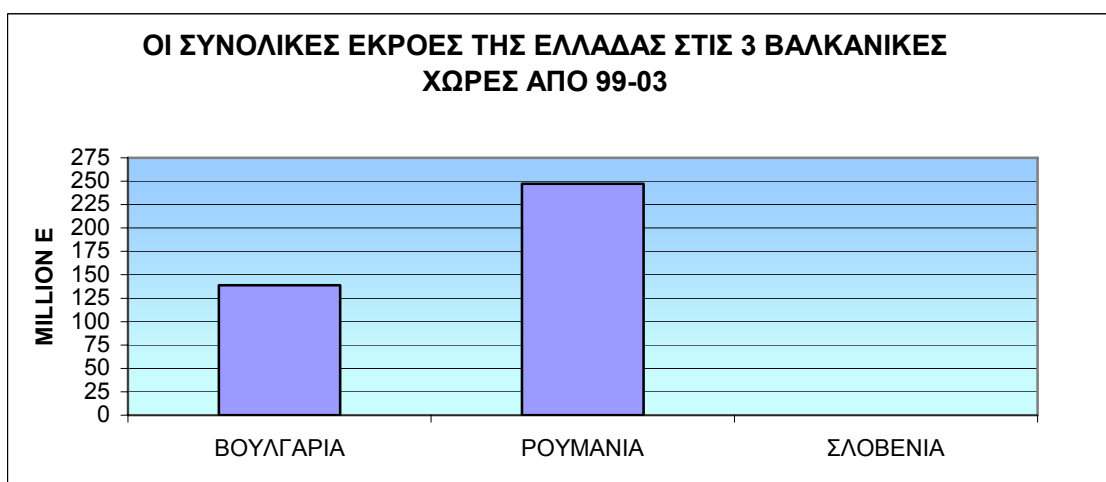
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

	ΒΑΛΚΑΝΙΑ		MILLION E	
ΕΛΛΑΔΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΑ
ΕΤΗ	FDI-Α.Δ.Ε	ΕΚΡΟΕΣ	OUTFLOWS	
1991	0	0	0	0
1992	0	0	0	0
1993	0	0	0	0
1994	0	0	0	0
1995	0	0	0	0
1996	0	0	0	0
1997	0	0	0	0
1998	0	0	0	0
1999	0,759366	3,086972	0	3,846338
2000	6,953394	16,16112	0,049641	23,16416
2001	38,0812	14,30295	0	52,38415
2002	43,14304	6,510044	0,005581	49,65866
2003	49,97312	207,3486	0,012043	257,3337
SUM	138,91011	247,4096	0,067265	386,387025

Πίνακας 19

Διάγραμμα 39

Διάγραμμα 40

ΣΧΟΛΙΑ

Λόγω των δυσχερών συνθηκών που επικρατούσαν στην Βαλκανική χερσόνησο τη δεκαετία του 90' η συλλογή στοιχείων για το εμπόριο που δεν ήταν και τόσο εύκολη καθώς το εμπόριο με τις τότε χώρες ήταν σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Η τάση ανάπτυξης του εμπορίου με τα Βαλκάνια και η ροή των επενδύσεων εκεί ήταν γεγονός των τελευταίων χρόνων. Όσον αφορά λοιπόν τις επενδύσεις στις 3 αυτές χώρες:

- υπάρχουν σημαντικές εκροές προς τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία αλλά οι επενδύσεις στη Σλοβενία είναι σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα.(διάγραμμα 40)
- το ενθαρρυντικό είναι ότι ενώ πριν το 1991 δεν υπήρχαν επενδύσεις της Ελλάδας στα Βαλκάνια, άρχισαν να κάνουν την εμφάνισή τους και μάλιστα δυναμικά με κορύφωση το 2003 (διάγραμμα 39).

2.Α) ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Σε 1000\$

	ΣΥΝΟΛΙΚΑ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΠΟΛΩΝΙΑ
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	162165292,5
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	137706321,00
ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ	299871613,5
ΕΜΠΟΡΙΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	24458971,5
ΕΞΑΓ./ΕΙΣΑΓ	1,177616912

Πίνακας 20

ΕΛΛΑΔΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΑΛΒΑΝΙΑ	ΒΟΣΝΙΑ	ΚΡΟΑΤΙΑ	FYROM	ΣΕΡΒΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΑ
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	5710769,8	320093,2	3174151	3008663,3	403792	259552,5	3015418,3	1491838,3	17384278,4
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	4664019,7	346965,4	3248886,6	408937,9	290870	325023,8	1630416,8	813161,2	11728281,4
ΕΜΠ.ΟΓΚ	10374789,5	667058,6	6423037,6	3417601,2	694662	584576,3	4645835,1	2304999,5	29112559,8
ΕΜΠ.ΙΣΟΖ	1046750,1	-26872,2	-74735,6	2599725,4	112922	-65471,3	1385001,5	678677,1	5655997
ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	1,22443089	0,922550779	0,97699655	7,35726207	1,38822154	0,7985646	1,84947696	1,83461569	1,482252839

Πίνακας 21

ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΛΕΤΟΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΑ
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	11931640,1	1842236,5	2739315,6	16513192,2
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	6839993,6	440088,5	558110,2	7838192,3
ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ	18771633,7	2282325	3297425,8	24351384,5
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	5091646,5	1402148	2181205,4	8674999,9
ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	1,74	4,19	4,91	2,10676028

Πίνακας 22

ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΛΕΤΟΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΑ
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	4981072,9	2367266,8	2798517,2	10146856,9
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	6644217,9	2476835,2	4580548,6	13701601,7
ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ	11625290,8	4844102	7379065,8	23848458,6
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	-1663145	-109568,4	-1782031,4	-3554744,8
ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	0,75	0,96	0,61	0,74055991

Πίνακας 23

ΑΥΣΤΡΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΑ
ΕΞΑΓΩΓΕΣ	22248818,8	36083277,4	9750945	68083041,2
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	21404232	27281485	11024549,6	59710266,6
ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ	43653050,8	63364762,4	20775494,6	127793307,8
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	844586,8	8801792,4	-1273604,6	8372774,6
ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	1,03945887	1,322628787	0,884475589	1,140223367

Πίνακας 24

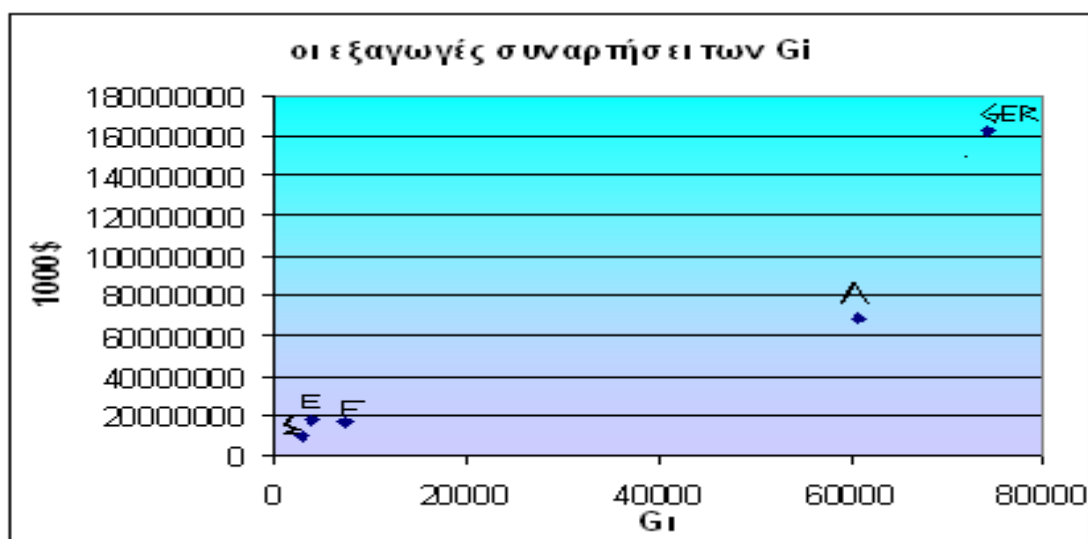
Σύμφωνα με τους παραπάνω συγκεντρωτικούς πίνακες πρώτη στην κατάταξη σε εξαγωγές στην περιφέρειά της έρχεται η Γερμανία, δεύτερη η Αυστρία, τρίτη η Ελλάδα, έπειτα η Φιλανδία και τέλος η Σουηδία. Όσον αφορά τον εμπορικό όγκο οι χώρες έχουν την ίδια διάταξη. Τα παραπάνω συγκεντρωτικά αποτελέσματα θα χρησιμεύσουν στους παρακάτω υπολογισμούς μας.

Πίνακας 25

Σημείωση: υπολογίστηκε το άθροισμα των πηλίκων που για αριθμητή έχουν τον πληθυσμό της περιφερειακής χώρας ως μέτρο του μεγέθους της αγοράς της και για παρονομαστή την απόσταση της χώρας αυτής με τη χώρα αναφοράς και το άθροισμα αυτό διαιρέθηκε με τον αριθμό των χωρών που αποτελούν την περιφέρεια της κάθε μιας από τις πέντε χώρες.

	ΕΞΑΓΩΓΕΣ 1000\$	ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ 1000\$	G _i ΚΑΤΟΙΚΟΙ/ΚΜ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	162165292,5	299871614	74101,90759
ΑΥΣΤΡΙΑ	68083041,2	127793308	60767,73203
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	16513192,2	24351384,5	7376,820634
ΣΟΥΗΔΙΑ	10146856,9	23848458,6	3033,368696
ΕΛΛΑΔΑ	17384278,4	29112559,8	3925,867836

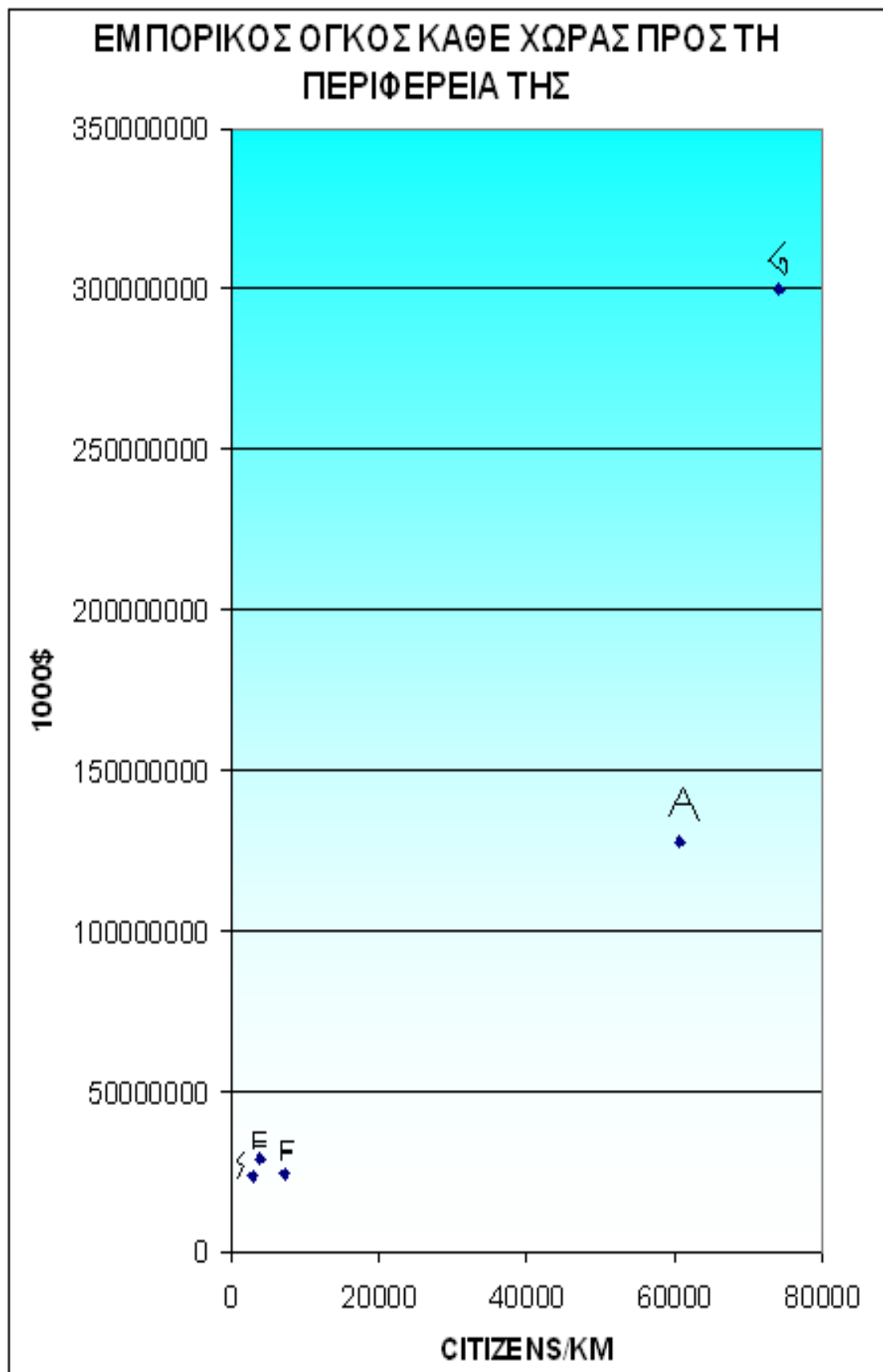
Πίνακας 26

Διάγραμμα 41

Στο παραπάνω διάγραμμα απεικονίζεται το σύνολο των εξαγωγών σε 1000\$ της κάθε χώρας από τις πέντε που μελετάμε στην περιφέρειά της συναρτήσει του δείκτη βαρύτητας Gi σε κάτοικοι/km όπως υπολογίστηκε παραπάνω.

Στο διάγραμμα 42 που ακολουθεί στον κάθετο άξονα είναι ο συνολικός εμπορικός όγκος σε 1000\$ της κάθε μιας χώρας υπό μελέτη έτσι όπως διαμορφώνεται από τις εισαγωγές και τις εξαγωγές από και προς την περιφέρεια και στον οριζόντιο άξονα ο δείκτης βαρύτητας $G_i = \sum (P_j / D_{ij})$ σε κάτοικοι/km.

Διάγραμμα 42

B) ΤΟ Gi ΤΜΗΜΑΤΙΚΑ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΧΩΡΑ ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΙ ΤΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ

Στην συνέχεια θα αναπαρασταθούν τμηματικά οι δείκτες κεντρικότητας G_i της κάθε μια χώρας από τις πέντε ως προς την κάθε μια χώρα της περιφέρειά τους ξεχωριστά. Ο απλοποιημένος τύπος είναι ο εξής: $G_i = P_j / D_{ij}$. Άρα προκύπτουν τα παρακάτω αποτελέσματα.

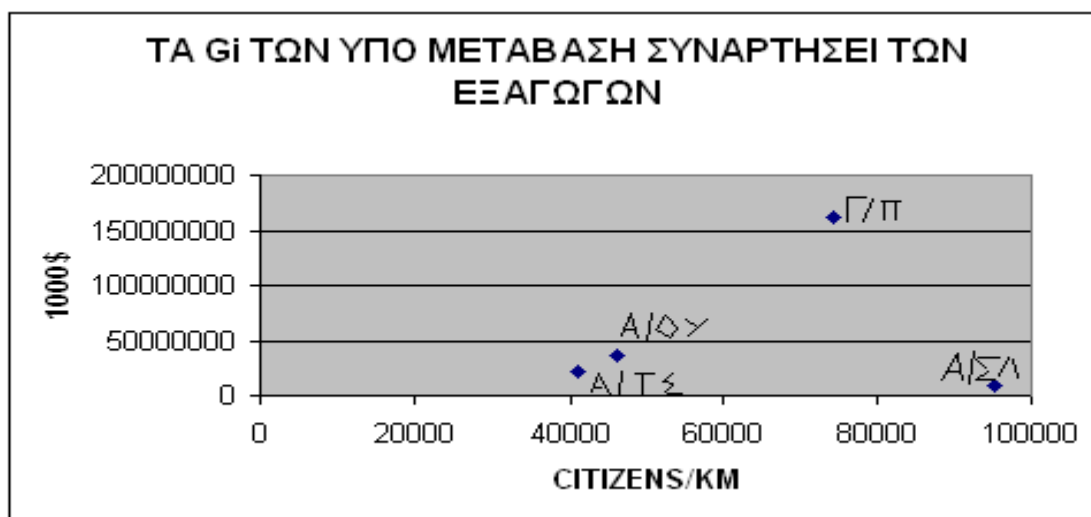
Πίνακας 27

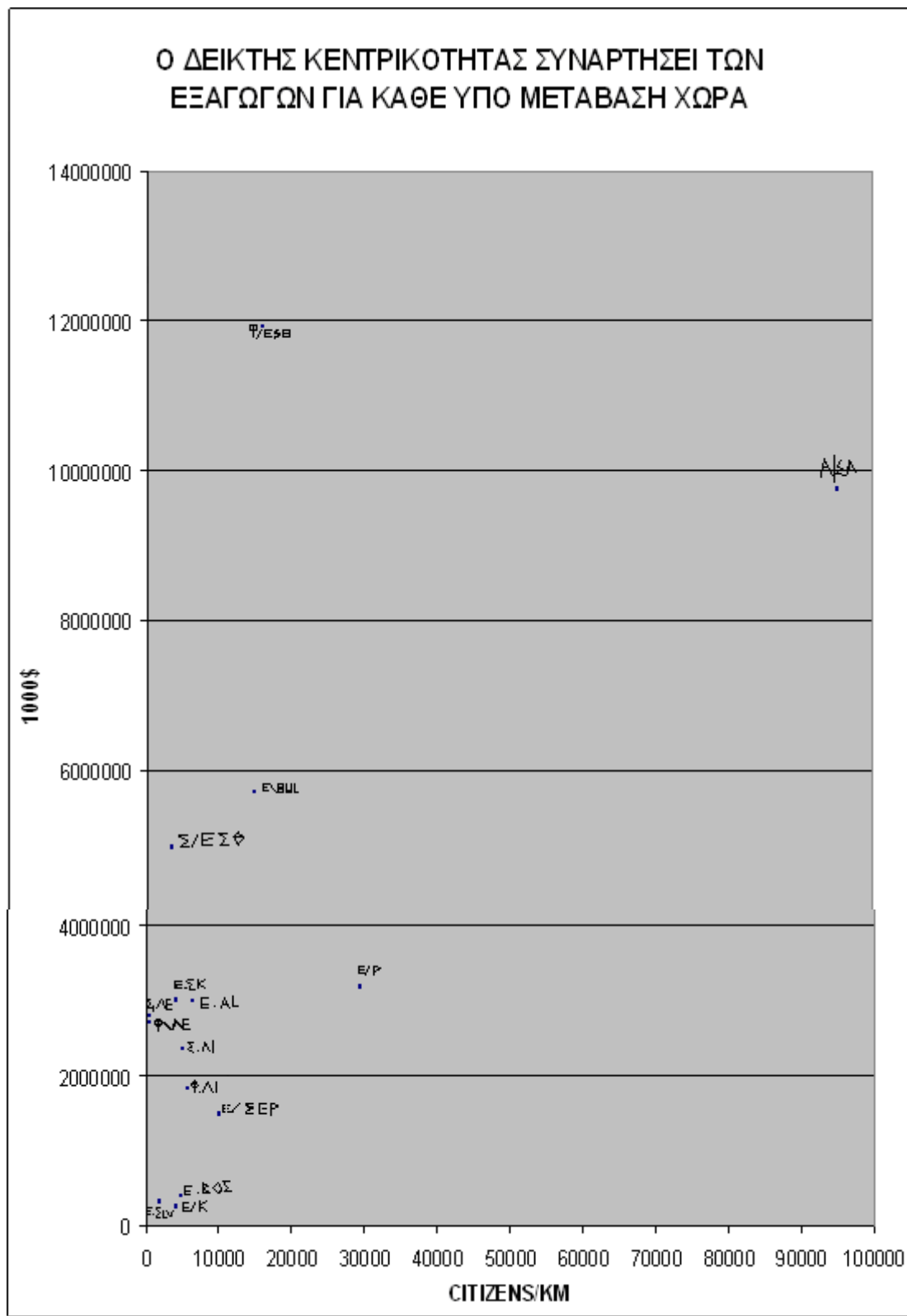
	ΤΜΗΜΑΤΙΚΑ		
	Gi ΚΑΤΟΙΚΟΙ/ΚΜ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ 1000\$	ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ
Γ/ΠΟΛ	74101,91	162165293	299871614
Α/ΤΣΕΧ	41154,2	22248818,8	43653050,8
Α/ΟΥΓΓ	46001,84	36083277,4	63364762,4
Α/ΣΛΚ	95147,16	9750945	20775494,6
Φ/ΕΣΘ	15970,9	11931640,1	18771633,7
Φ/ΛΙΘ	5640,799	1842236,5	2282325
Φ/ΛΕΤ	518,7615	2739315,6	3297425,8
Σ/ΕΣΘ	3546,795	4981072,9	11625290,8
Σ/ΛΙΘ	5074,59	2367266,8	4844102
Σ/ΛΕΤ	478,7214	2798517,2	7379065,8
ΕΛ/ΒΟΥ	14763,72	5710769,8	10374789,5
ΕΛ/ΣΛΝ	1698,271	320093,2	667058,6
ΕΛ/ΡΟΥΜ	29316,05	3174151	6423037,6
ΕΛ/ΑΛΒ	6373,088	3008663,3	3417601,2
ΕΛ/ΒΟΣΝ	4843,49	403792	694662
ΕΛ/ΚΡΟΑ	4174,295	259552,5	584576,3
ΕΛ/ΣΚΟΠ	4235,89	3015418,3	4645835,1
ΕΛ/ΣΕΡΒ	10081,91	1491838,3	2304999,5

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Επειδή για κάποιες χώρες οι τιμές ήταν ακραίες και το διάγραμμα δεν ήταν ικανοποιητικό, χωρίστηκε σε δύο μέρη. Έτσι έχουμε :

Διάγραμμα 43

Διάγραμμα 44

Τα παραπάνω διαγράμματα 43-44 που στον κάθετο άξονα είναι τοποθετημένες οι τιμές των συνολικών εξαγωγών των υπό μετάβαση χωρών σε 1000\$ και στον οριζόντιο οι δείκτες **G**ί σε citizens/km δείχνει ποιες χώρες παρουσιάζουν μεγαλύτερη δυνατότητα διείσδυσης και σε ποιες περιοχές.

C) ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (ΣΕ MILLION EURO)

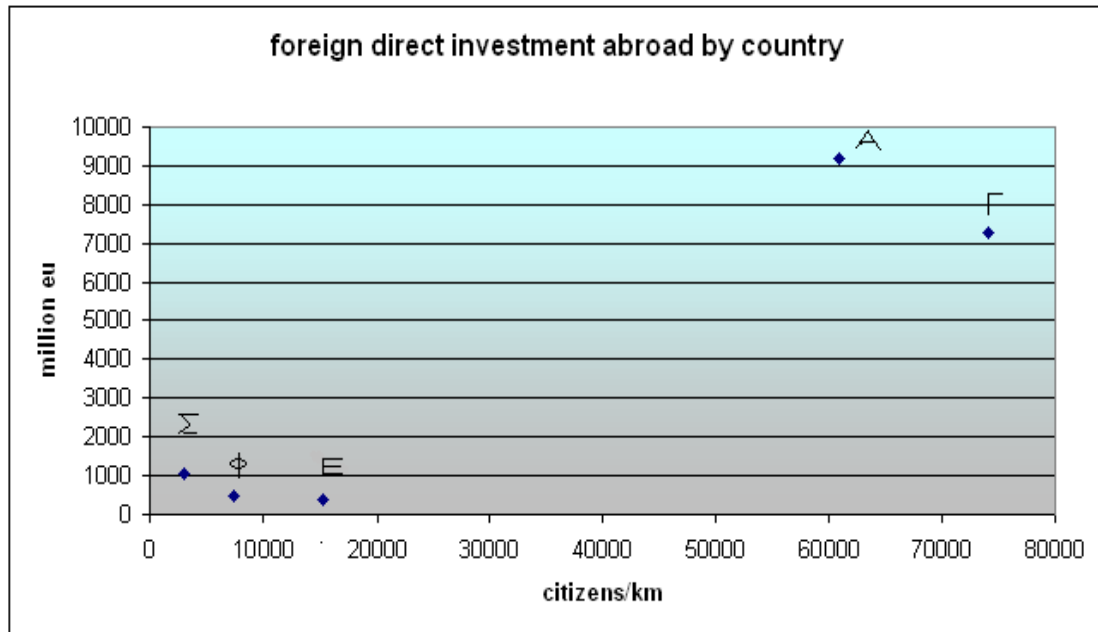
Στον πίνακα που ακολουθεί είναι υπολογισμένοι οι δείκτες Gi της κάθε χώρας σύμφωνα με το για ποιες χώρες υπό μετάβαση έχουμε στοιχεία. Για παράδειγμα για την Ελλάδα υπάρχουν στοιχεία για τρεις Βαλκανικές χώρες. Οπότε διαμορφώνεται ανάλογα και ο δείκτης Gi.

G ΓΕΡΜΑ	74101,908	citizens/km	ΠΟΛΩΝΙΑ					
		ΚΑΤΟΙΚΟΙ/ΚΜ						
	ΣΛΟΒΑΚΙΑ		ΟΥΓΓΑΡΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ	sum		M.O.	
G ΑΥΣΤΡ	95147,161		46001,84	41154,2	182303,1961	citizens/km	60767,73203	
	ΛΕΤΟΝΙΑ		ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	sum		M.O.	
G ΦΙΛΑΝΔ	518,76149		5640,799	15970,9	22130,4619	citizens/km	7376,820634	
	ΛΕΤΟΝΙΑ		ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	sum		M.O.	
G ΣΟΥΗΔ	478,72142		5074,59	3546,795	9100,106089	citizens/km	3033,368696	
	ΡΟΥΜΑΝΙΑ		ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	SUM		M.O.	
G ΕΛΛΑΔ	29316,05		14763,72	1698,271	45778,03964	citizens/km	15259,34655	

Πίνακας 28

	FDI ΕΚΡΟΕΣ million E	Gi , ΚΑΤΟΙΚΟΙ/ΚΜ
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	7285	74101,9076
ΑΥΣΤΡΙΑ	9194	60767,732
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	501	7376,82063
ΣΟΥΗΔΙΑ	1048,9249	3033,3687
ΕΛΛΑΔΑ	386,387025	15259,3465

Πίνακας 29

Διάγραμμα 45

Υπολογίζοντας τους δείκτες G_i της κάθε χώρας σε κάτοικοι/km προκύπτει το παραπάνω διάγραμμα 45, τοποθετώντας τις τιμές του δείκτη G_i στον οριζόντιο άξονα και την άμεση διεθνή επένδυση σε million € στον κάθετο.

D) ΕΥΡΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΚΕΝΤΡΙΚΟΤΗΤΑΣ **E_i ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ** **ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ**

Στα παραπάνω διαγράμματα φαίνεται η διεισδυτικότητα και συνεπώς και η ανταγωνιστικότητα της κάθε χώρας χωρίς να φαίνεται η εξέλιξη της οικονομικής διείσδυσης διαχρονικά. Γι' αυτό το λόγο θα εισάγουμε το ακόλουθο μοντέλο βαρύτητας: **τον Διαχρονικό Δείκτη Κεντρικότητας.**

Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο βαρύτητας : **Entrance Great, $E_i = \text{FDI}/G_i = \text{ΡΟΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ}/G_i$** (ακολουθώντας μια αναφορά από Κουτσομπίνα ,2005) το οποίο δίνει το βαθμό της άμεσης επένδυσης σε σχέση με τη στάθμιση πληθυσμού-απόστασης διαχρονικά προκύπτουν οι ακόλουθοι πίνακες και στη συνέχεια η αναπαράσταση των στοιχείων τους διαγραμματικά. Για την εύρεση του δείκτη E_i όπου $i=1992, \dots, 2003$ διαιρείται η διαχρονική άμεση ξένη επένδυση της χώρας που κατευθύνεται σε κάποια άλλη με τον δείκτη G_i της κύριας χώρας που εξετάζουμε. Ο δείκτης αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί και στην αξιολόγηση εμπορίου.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΠΟΛΩΝΙΑ	MILLION EU
ΕΤΗ	FDI-ΕΚΡΟΕΣ	Εi
1992	87	0,00117406
1993	241	0,00325228
1994	215	0,00290141
1995	418	0,00564088
1996	1215	0,01639634
1997	1153	0,01555965
1998	1903	0,02568085
1999	0	0
2000	839	0,01132225
2001	1299	0,01752991
2002	-28	-0,00037786
2003	-57	-0,00076921

Πίνακας 30

Στον παραπάνω πίνακα για την εύρεση του διαχρονικού δείκτη κεντρικότητας της Γερμανίας διαιρούνται οι εκροές για κάθε έτος ξεχωριστά με τον δείκτη G_i της Γερμανίας για την Πολωνία.

Ο πίνακας 31 αναφέρεται στην Αυστρία. Για να υπολογιστεί ο συνολικός δείκτης E_i γίνεται η διαίρεση των συνολικών εκροών της Αυστρίας στην Κεντρική Ευρώπη σαν σύνολο ανά έτος με τον δείκτη G_i της Αυστρίας που υπολογίζεται σαν ο μέσος τριών ηλικιών που αναφέραμε παραπάνω τι περιλαμβάνουν μιας και έχουμε τρεις χώρες. Οι τμηματικοί δείκτες E_i για κάθε μια χώρα υπό μετάβαση προκύπτουν αν οι διαχρονικές εκροές της Αυστρίας για τις χώρες αυτές διαιρεθούν με τον δείκτη G_i της Αυστρίας για την Τσεχία, για την Ουγγαρία και την Σλοβακία. Οι επιμέρους δείκτες G_i υπολογίστηκαν στον πίνακα 28.

Ei	ΤΣΕΧΙΑ	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	ΑΥΣΤΡΙΑ
ΣΥΝΟΛΙΚΑ	Ei	Ei	Ei	ΕΤΗ
0,005529	0,002478	0,005086753	0	1992
0,006369	0,003791	0,004521559	0,000242	1993
0,005003	0,003062	0,002912927	0,000462	1994
0,004772	0,001264	0,004282438	0,000431	1995
0,00469	0,001239	0,003869411	0,000589	1996
0,007158	0,003985	0,004847633	0,000504	1997
0,009166	0,006002	0,004108532	0,001272	1998
0,005562	0,005443	0,001304296	0,000568	1999
0,02628	0,024761	0,008325755	0,002049	2000
0,032468	0,01249	0,015455905	0,007862	2001
0,026346	0,023133	0,008238802	0,002838	2002
0,017954	0,000219	0,019586175	0,001902	2003

Πίνακας 31

	ΦΙΛΑΝΔΙΑΣ/ΒΑΛΤΙΚΕΣ	ΣΟΥΗΔΙΑΣ/ΒΑΛΤΙΚΕΣ
ΕΤΗ	Ei	Ei
1992	0	0,000176
1993	0	0,004292
1994	0,003117874	0,007211
1995	0,004202352	0,007036
1996	0,00555795	0,002779
1997	0,007455787	0,010975
1998	0,010709221	0,198683
1999	0,025349674	0,093959
2000	0,009353623	0
2001	0,012878177	0,075491
2002	0,017080529	0,001231
2003	-0,02778975	-0,056038

Πίνακας 32

Στον πίνακα 32 επειδή τα στοιχεία με τις άμεσες διεθνείς επενδύσεις της Φιλανδίας και της Σουηδίας σε κάθε μια χώρα της Βαλτικής ξεχωριστά δεν ήταν διαθέσιμα υπολογίστηκαν οι συνολικοί δείκτες Ei διαιρώντας τη διαχρονική άμεση επένδυση συνολικά στις Βαλτικές χώρες με τον δείκτη Gi της Φιλανδίας, Σουηδίας που προκύπτει από τον μέσο τριών ηλικίων για τις χώρες Εσθονία, Λετονία και Λιθουανία .

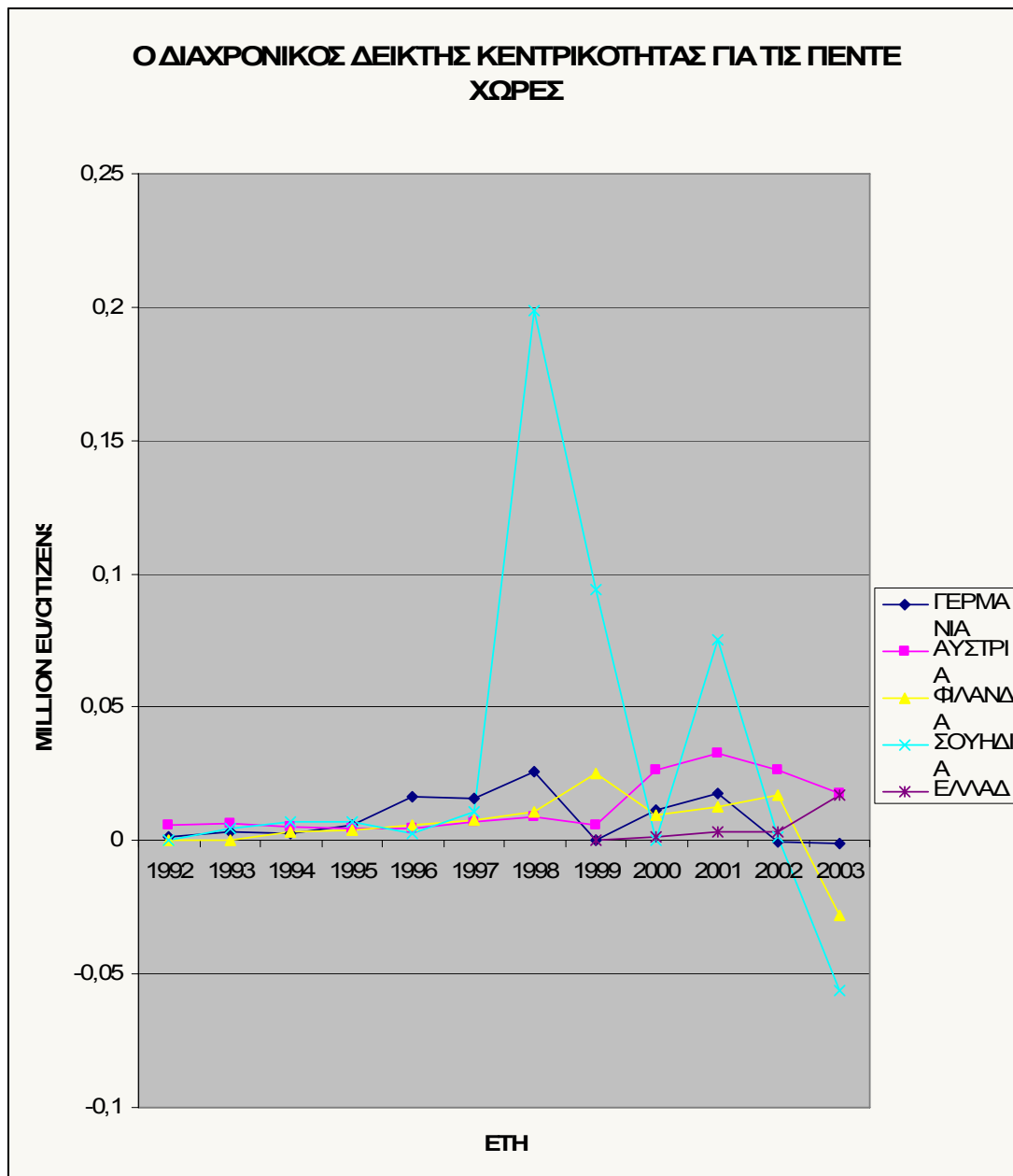
ΕΛΛΑΔΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΣΛΟΒΕΝΙΑ
ΕΤΗ	Ei	Ei	Ei
1991			
1992			
1993			
1994			
1995			
1996			
1997			
1998			
1999	5,14346E-05	0,000105	0
2000	0,000470979	0,000551	2,92E-05
2001	0,002579377	0,000488	0
2002	0,002922234	0,000222	3,29E-06
2003	0,00338486	0,007073	7,09E-06

Πίνακας 33

	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΑΥΣΤΡΙΑ	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ
ΕΤΗ	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei
1992	0,001174059	0,005529	0	0,000176	
1993	0,003252278	0,006369	0	0,004292	
1994	0,00290141	0,005003	0,003117874	0,007211	
1995	0,00564088	0,004772	0,004202352	0,007036	
1996	0,016396339	0,00469	0,00555795	0,002779	
1997	0,015559653	0,007158	0,007455787	0,010975	
1998	0,02568085	0,009166	0,010709221	0,198683	
1999	0	0,005562	0,025349674	0,093959	0,000252064
2000	0,011322246	0,02628	0,009353623	0	0,001518031
2001	0,017529913	0,032468	0,012878177	0,075491	0,003432922
2002	-	0,026346	0,017080529	0,001231	0,003254311
2003	-	0,017954	-0,02778975	-0,05604	0,016864007

Πίνακας 34

Στον πίνακα 33 υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για αυτές τις τρεις χώρες των Βαλκανίων. Οι δείκτες Ei και σ' αυτή την περίπτωση προέκυψαν με τον τρόπο που αναφέραμε και παραπάνω. Στον πίνακα 34 είναι ο συνολικός διαχρονικός δείκτης κεντρικότητας των χωρών όπου με την διαγραμματική τους αναπαράσταση μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα για την επενδυτική διείδυση της κάθε χώρας στην περιφέρειά της .

Διάγραμμα 46

Στο διάγραμμα απεικονίζεται ο διαχρονικός δείκτης κεντρικότητας, όπου στον άξονα τον οριζόντιο τοποθετήθηκαν τα έτη και στον κάθετο άξονα τις τιμές του δείκτη E_i .

**Ε) Ο ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΙ ΤΜΗΜΑΤΙΚΑ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΧΩΡΑ
ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΙ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ**

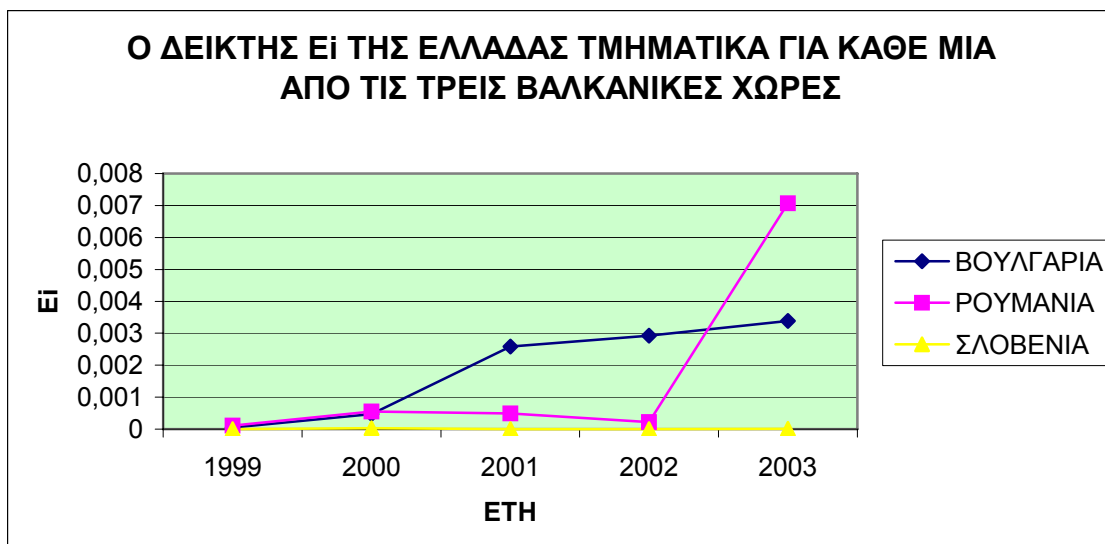
Διάγραμμα 47

Διάγραμμα 48

Διάγραμμα 49

Διάγραμμα 50

Στα παραπάνω επιμέρους διαγράμματα 47-50 εξετάζεται ο βαθμός της επενδυτικής διεισδυτικότητας της Αυστρίας, της Ελλάδας, της Σουηδίας, Φιλανδίας και Γερμανίας σε κάθε μια ξεχωριστά χώρα της περιφέρειάς τους. Με βάση την πορεία του διαχρονικού δείκτη που αναπαρίσταται παραπάνω για κάθε χώρα, θα εξαχθούν και τα συμπεράσματα, τα οποία παρατίθενται στη συνέχεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

A) Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία-δεδομένα τον μεγαλύτερο πληθυσμό τον έχει η Γερμανία, έπειτα η Ελλάδα, Σουηδία, Αυστρία, Φιλανδία.

Πρώτη σε εξαγωγές στην περιφέρειά της είναι η Γερμανία, έπειτα η Αυστρία, η Ελλάδα, η Φιλανδία και η Σουηδία (πίνακας 26).

Επίσης είναι γνωστό ότι όσο πιο μεγάλη είναι η απόσταση μεταξύ δύο χωρών τόσο πιο μικρός είναι ο δείκτης Gi. Πράγματι η Γερμανία και η Αυστρία έχουν μικρότερες χιλιομετρικές αποστάσεις από τις χώρες στην περιφέρειά τους και συνεπώς μεγαλύτερο μέγεθος δείκτη κεντρικότητας απ' ότι η Σουηδία, Φιλανδία από τις Βαλτικές και Ελλάδα από κάποιες χώρες των Βαλκανίων. Όπως είπαμε και παραπάνω ο δείκτης αυτός μετρά την κεντρικότητα και την πρόσβαση κάθε χώρας στον οικονομικό χώρο που δραστηριοποιείται. Σχετικά υψηλές τιμές του δείκτη μιας χώρας αντιστοιχούν σε κεντρικότερη θέση. Οι χώρες που θα καταλαμβάνουν μια κεντρικότερη και με μεγαλύτερη προσβασιμότητα θέση εμφανίζουν καλύτερα οικονομικά μεγέθη και υψηλότερο επίπεδο ανάπτυξης. Έτσι στο διάγραμμα 41 διακρίνεται ότι η Γερμανία και η Αυστρία έχουν υψηλότερες θέσεις απ' ότι οι άλλες χώρες και υψηλότερη θέση, αυτό σημαίνει όπως ειπώθηκε και παραπάνω, μεγαλύτερη προσβασιμότητα. Τρίτη είναι η Ελλάδα έπειτα η Φιλανδία και τέλος η Σουηδία. Το ίδιο ισχύει και για τον εμπορικό όγκο, διάγραμμα του οποίου βλέπουμε στη συνέχεια (διάγραμμα 42). Παρατηρώντας τα διαχρονικά διαγράμματα 33 και 34 των εξαγωγών και του εμπορικού όγκου της Ελλάδας το συμπέρασμα είναι ότι παρόλο που σε σχέση με την Αυστρία και την Γερμανία σε διεισδυτικότητα, είναι πιο χαμηλά βλέπουμε το εξής ενθαρρυντικό για την πορεία της που είναι ότι με την πάροδο του χρόνου οι εξαγωγές της καθώς και ο εμπορικός της όγκος προς τις Βαλκανικές ολοένα και αυξάνεται.

B) Από το διάγραμμα 44 που στον κάθετο άξονα έχουμε τις συνολικές εξαγωγές των υπό μετάβαση χωρών σε 1000\$ και στον οριζόντιο τις τιμές του (επιμέρους) δείκτη G_i σε citizens/km είναι προφανές ότι: η διεισδυτικότητα της Γερμανίας στην Πολωνία είναι η μεγαλύτερη από όλων των υπολοίπων χωρών. Η Αυστρία είναι εκείνη επίσης κατά σειρά που διεισδύει δυνατά στην Ουγγαρία και την Τσεχία ενώ αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η διεισδυτικότητα της Αυστρίας στην Σλοβακία είναι χαμηλότερη από αυτή της Φιλανδίας στην Εσθονία. Μιας χώρας δηλαδή που σχετικά διακρίνεται για χαμηλή διεισδυτικότητα στην περιφέρειά της σαν σύνολο σε σχέση με την Αυστρία.

Αμέσως μετά στην κατάταξη έρχεται η διεισδυτικότητα της Ελλάδας στην Βουλγαρία που ναί μεν είναι ικανοποιητική αλλά κυμαίνεται σε χαμηλότερα επίπεδα απ' ότι των υπολοίπων χωρών όπως της Αυστρίας και της Γερμανίας στην περιφέρειά τους. Παρατηρώντας το διάγραμμα είναι προφανές ότι η διεισδυτικότητα της Ελλάδας στην Ρουμανία, στα Σκόπια και στην Αλβανία είναι σε αρκετά ικανοποιητικά επίπεδα από ότι αυτή της Ελλάδας στην Σλοβενία, Κροατία, Βοσνία και Σερβία που είναι και οι πιο χαμηλές από όλες τις διεισδυτικότητες στο διάγραμμά μας. Η Φιλανδία και η Σουηδία κυμαίνονται στα ίδια επίπεδα, βρίσκονται σε μεσαίες θέσεις, ούτε υψηλές αλλά και ούτε και οι πιο χαμηλές σε σχέση με όλες τις χώρες όσον αφορά τη διεισδυτικότητα στην περιφέρειά τους.

Γ) Σύμφωνα με τον πίνακα 29 των συνολικών επενδύσεων είναι προφανές ότι την μεγαλύτερη τιμή επένδυσης την έχει η Γερμανία, έπειτα η Αυστρία, Ελλάδα, Φιλανδία, Σουηδία. Υπολογίζοντας τους δείκτες G_i της κάθε χώρας σε κάτοικοι/km προκύπτει το διάγραμμα 45 που τοποθετώντας τις τιμές των δεικτών στον οριζόντιο άξονα και τις εκροές των επενδύσεων σε million € στον κάθετο, συμπεραίνεται ότι η Αυστρία και η Γερμανία είναι πιο διεισδυτικές στις περιφέρειές τους απ' ότι η Σουηδία, Φιλανδία, Ελλάδα.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η Αυστρία και η Γερμανία διεισδύουν στην περιφέρειά τους αρκετά πιο αποφασιστικά απ' ότι οι υπόλοιπες χώρες, πράγμα που τις καθιστά πιο ανταγωνιστικές απέναντι στις άλλες. Η Ελλάδα που μας ενδιαφέρει και περισσότερο κυμαίνεται στα ίδια σχεδόν επίπεδα με τη Φιλανδία αλλά είναι αρκετά πιο χαμηλά από τις δύο χώρες Αυστρία και Γερμανία.

Δ) Από το διάγραμμα 46 μπορεί να διαπιστωθεί ότι :

- η Σουηδία είναι εκείνη που από τις πέντε χώρες έχει απότομες διακυμάνσεις στις επενδύσεις της δηλαδή μεγάλη αύξηση το 1997 και μεγάλη μείωση το 1998. Επίσης διακρίνεται ότι το τελευταίο έτος η επένδυσή της έχει μειωθεί σημαντικά.

- Οι υπόλοιπες χώρες δεν έχουν τόσο απότομες μεταβολές, ωστόσο βλέπουμε ότι όπως και στο εμπόριο σταθερά την Αυστρία όπως και τη Γερμανία να κυμαίνονται σε αρκετά ικανοποιητικά επίπεδα αλλά και την Ελλάδα να προσεγγίζει τα επίπεδα της Αυστρίας παρουσιάζοντας τα τελευταία έτη όχι απότομες διακυμάνσεις στις επενδύσεις και διαχρονικά καλύτερη πορεία από τις υπόλοιπες χώρες.
- Είναι φανερό ότι ενώ όλες οι άλλες χώρες έχουν διαχρονικό δείκτη κεντρικότητας E_i που φθίνει σε κάποια χρονική περίοδο, η Ελλάδα είναι η μόνη που έχει αυξανόμενο. Δηλαδή η Ελλάδα αν και βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα επένδυσης σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες εδώ επιβεβαιώνεται ότι τα τελευταία χρόνια οι επενδύσεις της στα Βαλκάνια ολοένα και αυξάνονται.
- Αξίζει να επαναλάβουμε ότι ο δείκτης αυτός είναι ανάλογος της άμεσης επένδυσης και αντιστρόφως ανάλογος του δείκτη G_i . Δηλαδή μεγάλη επένδυση συνεπάγεται και αύξηση του δείκτη E_i , από την άλλη ένα μεγάλος δείκτης G_i σταθμίζει προς τα κάτω τον διαχρονικό δείκτη κεντρικότητας, μεγάλος δείκτης κεντρικότητας σημαίνει μικρή απόσταση μεταξύ των χωρών.

Ε) Από τα επιμέρους διαγράμματα 47-50 στα οποία εξετάζεται ο βαθμός της επενδυτικής διεισδυτικότητας της Αυστρίας, της Ελλάδας, της Σουηδίας, Φιλανδίας και Γερμανίας σε κάθε μια ξεχωριστά χώρα της περιφέρειάς τους απορρέουν τα εξής συμπεράσματα:

- Στο διάγραμμα 47 αναπαριστάται τη διαχρονική εξέλιξη του δείκτη κεντρικότητας E_i της Γερμανίας για την Πολωνία. Ενώ τα προηγούμενα έτη παρουσίαζε μια σχετικά αυξανόμενη πορεία, το 2002 και το 2003 έχει μειωθεί σημαντικά η διεισδυτικότητα της Γερμανίας στην Πολωνία.
- Στο διάγραμμα 48 τα στοιχεία που είχαμε διαθέσιμα ήταν: οι άμεσες διεθνείς επενδύσεις της Σουηδίας, Φιλανδίας στις Βαλτικές χώρες σαν σύνολο. Οπότε δεν ήταν δυνατό να υπάρξει το διάγραμμα με τις τρεις χώρες ξεχωριστά. Από την απεικόνιση είναι προφανές ότι η Σουηδία έχει απότομες μεταβολές επένδυσης σε σχέση με τη Φιλανδία που ακολουθεί μια ομαλότερη πορεία. Η επενδυτική διεισδυτικότητα της Σουηδίας στις Βαλτικές φθίνει από το 2001 και μετά καθώς και της Φιλανδίας από το 2002. Γενικά αν και οι αυξήσεις επένδυσης της Σουηδίας είναι αρκετά μεγαλύτερες από τις Φιλανδίας το 2003 φαίνεται η Σουηδία να έχει μικρότερη διεισδυτικότητα στις Βαλτικές χώρες απ' ό,τι η Φιλανδία.

- Στο διάγραμμα 49 το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι οι επενδύσεις της Αυστρίας στην Τσεχία παρουσιάζουν μεγάλες αυξομειώσεις στην τιμή τους σε σχέση με αυτές για την Ουγγαρία και την Τσεχία. Η διεισδυτικότητα της Αυστρίας στην Τσεχία είναι μεγαλύτερη από των άλλων δύο χωρών μόνο σε συγκεκριμένες χρονικές στιγμές

Η διεισδυτικότητα στην Σλοβακία ενώ παρουσίαζε μια σταθερότητα μέχρι το 2000 και άνοδο το 2001, το 2002 και το 2003 υπάρχει σημαντική μείωση.

Το έτος 2003 η διεισδυτικότητα της Αυστρίας είναι μεγαλύτερη για την Ουγγαρία, έπειτα για την Σλοβακία και τέλος για την Τσεχία.
- Στο διάγραμμα 50 λόγω δυσκολίας διαθεσιμότητας των δεδομένων έχουν ληφθεί υπόψη οι τρεις σημαντικότερες χώρες με τις οποίες δραστηριοποιείται η Ελλάδα. Οι χώρες αυτές οι απορροφούν το μεγαλύτερο μέγεθος επένδυσης και καθορίζουν την επενδυτική συμπεριφορά της Ελλάδας στα Βαλκάνια. Η διεισδυτικότητα της Ελλάδας στην Ρουμανία είναι μεγαλύτερη από αυτή για την Βουλγαρία και τη Σλοβενία για το έτος 2003. Για την Ρουμανία ενώ τα προηγούμενα έτη υπήρχε μείωση του δείκτη E_i , το 2003 παρατηρείται μεγάλη άνοδος, όσον αφορά τη διεισδυτικότητα της Ελλάδας στη Βουλγαρία διαχρονικά ολοένα και αυξάνεται και τέλος ο δείκτης κεντρικότητας για την Σλοβενία κυμαίνεται σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα μιας και οι επενδύσεις εκεί είναι αρκετά μικρές.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Σύμφωνα με την παρουσίαση της πτυχιακής αυτής εργασίας, υπάρχει μια σημαντική άποψη με την οποία υποστηρίζεται ότι η διείσδυση της Ελλάδας στις Βαλκανικές χώρες είναι εξαιρετικά ικανοποιητική. Η ανάλυσή μας όμως έδειξε ότι τα τελευταία χρόνια, η ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας στα Βαλκάνια όσον αφορά το εμπόριο και τις διεθνείς άμεσες επενδύσεις αν και βελτιώθηκε σημαντικά σε διαχρονικό επίπεδο δεν παρουσίασε τα μεγέθη κάποιων άλλων χωρών. Επί παραδείγματι παρά τις απότομες αυξομειώσεις η Σουηδία έχει πολύ μεγάλες αυξήσεις επενδύσεων σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους στην περιφέρεια της από ότι όλες οι υπόλοιπες χώρες. Επίσης η Αυστρία παρουσιάζει αυξανόμενη διαχρονική τάση διεισδυτικότητας για ένα μεγάλο αριθμό ετών. Απομένει ν' αποδειχτεί αν και η Ελλάδα θα παρουσιάσει στις Βαλκανικές χώρες κάποια χρονική στιγμή μείωση της διεισδυτικότητάς της.

Εν κατακλείδι απαιτείται πιο σημαντική και αποφασιστική δραστηριότητα εκ μέρους των ελληνικών επιχειρήσεων και του ελληνικού κράτους ώστε η διαχρονική βελτίωση της διεισδυτικότητας της χώρας μας στα Βαλκάνια να σταθεροποιηθεί και αν είναι δυνατόν να επιταχυνθεί.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

DISTANCE BETWEEN COUNTRIES

1) Berlin Warsaw					
514,9665000392554 km					
319,98534809167915 miles					
2) Vienna Bratislava		Vienna Budapest		Vienna Prague	
56,64908898302429 km		218,94778309070313 km		247,43526196604057 km	
35,200111960540624 miles		136,04784501679137 miles		153,74914372939568 miles	
3) Stockholm Riga Λετονία		Stockholm Tallinn Εσθονία		Stockholm Vilnius Λιθουανία	
4810,731093805902 km		379,2156529299772 km		677,6901969868952 km	
2989,2497152913865 miles		235,63368237615896 miles		421,09716566930075 miles	
4)Helsinki Riga ΑΕΤΟΝΙΑ		Helsinki Tallinn Εσθονία		Helsinki Vilnius Λιθουανία	
4439,419744339471 km		84,21565977033596 km		609,6654044598687 km	
2758,5275393821775 miles		52,329184916547334 miles		378.828.519.235.085	
5) Athens Tirana		Athens Sofia		Athens Bucharest	
500,22846693807315 km		526,9675278093063 km		745,5983952334607 km	
310,82755889236426 miles		327,4424410252291 miles		463,29336377645836 miles	
Athens Zagreb		Athens Skopje		Athens Ljubljana	
1079,942836352803 km		486.79257816036386 km		1174,7239153271086 km	
671,0453677727091 miles		302.47888466379083 miles		729,9395998165144 miles	
Athens Sarajevo		Athens Belgrade			
791,990828336294 km		808,5771417887325 km			
492,1202852443567 miles		502,42654260912053 miles			

Πίνακας 1

POPULATION

COUNTRY	CAPITAL	AREA IN KM	POPULATION
<i>Austria</i>	Vienna	83,858	8,184,691
Bosnia and Herzegovina	Sarajevo	51,129	4,025,476
Bulgaria	Sofia	110,91	7,450,349
Czech Republic	Prague	78,866	10,241,138
Estonia	Tallinn	45,226	1,332,893
<i>Finland</i>	Helsinki	337,03	5,223,442
<i>Germany</i>	Berlin	357,021	82,431,390
<i>Greece</i>	Athens	131,94	10,668,354
<i>Sweden</i>	Stockholm	449,964	9,001,774
Hungary	Budapest	93,03	10,006,835
Latvia	Riga	64,589	2,290,237
Lithuania	Vilnius	65,2	3,596,617
FYROM	Skopje	25,333	2,045,262
Poland	Warsaw	312,685	38,635,144
Romania	Bucharest	237,5	22,329,977
Slovakia	Bratislava	48,845	5,431,363
Slovenia	Ljubljana	20,273	2,011,070

Πίνακας 2

1.B) ΑΥΣΤΡΙΑ

ΑΥΣΤΡΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	ΟΥΓΓΑΡΙΑ
ΕΤΗ	ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ	ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ	ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ
1991	0	0	2229853,6
1992	0	0	2507459,9
1993	1825438,3	645109,9	2440624,7
1994	2169397,8	756573,7	2886067,1
1995	2776063,3	1066334,3	3298932,9
1996	2994194,8	1346857,5	4114054,8
1997	3108400	1438883,1	4823296,8
1998	3323371,7	1484412,1	5270554,3
1999	3489939,4	1515268,7	5421803,5
2000	3569058	1656474,1	5570822,4
2001	3769891,2	1826454,9	5321719,4
2002	4174751,7	2117999,3	5509023,1
2003	5639350,1	2913660,5	6495101
2004	6813194,5	4007466,5	7475448,9
SUM	43653050,8	20775494,6	63364762,4

Πίνακας 3

ΑΥΣΤΡΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	ΣΛΟΒΑΚΙΑ
ΕΤΗ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ
1991	0	262214,6	0
1992	0	328143,5	0
1993	197308,7	510251,7	84635,1
1994	188070,4	634377,7	32379,5
1995	310026,5	849535,7	46175,5
1996	225596,4	375160,6	64190,7
1997	246876,4	833747,8	114350,3
1998	123311,9	820194,5	23169,7
1999	45259,2	811753,1	-111069,5
2000	30711,8	782996	-270522,1
2001	-15698,8	534665,4	-163390,1
2002	-33001,9	715417,3	-140113,7
2003	-289493,9	595672,4	-271886,5
2004	-184379,9	747662,1	-681523,5
SUM	844586,8	8801792,4	-1273604,6

Πίνακας 4

ΑΥΣΤΡΙΑ	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	ΟΥΓΓΑΡΙΑ	ΤΣΕΧΙΑ
ΕΤΗ	ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ
1991	#ΔΙΑΙΡ/0!	1,266527142	#ΔΙΑΙΡ/0!
1992	#ΔΙΑΙΡ/0!	1,301143515	#ΔΙΑΙΡ/0!
1993	1,302012151	1,528656068	1,242374686
1994	1,089422147	1,563468212	1,18984283
1995	1,090526102	1,693669202	1,251437043
1996	1,100089439	1,200679976	1,162967948
1997	1,172665109	1,417965941	1,172548918
1998	1,031712329	1,368596939	1,077068497
1999	0,863411559	1,352166692	1,026277737
2000	0,719229234	1,327077857	1,017359409
2001	0,835776053	1,223379724	0,991706022
2002	0,875901959	1,298488165	0,984313768
2003	0,82929996	1,201942405	0,902343897
2004	0,709309041	1,222260937	0,947301768
SUM	0,884475589	1,322628787	1,03945887

Πίνακας 5

1.C) ΦΙΛΑΝΔΙΑ

ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΛΕΤΟΝΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ
ΕΤΗ	ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ	ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ	ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ
1991	810,4	7199,3	19087,7
1992	36597,7	60397,9	315128,9
1993	49220,5	66837,7	460169
1994	102636,1	182523	865446,3
1995	146886,8	274977,2	1297675,7
1996	185606,3	266487,8	1463567,9
1997	191792,5	307659,2	1712451,7
1998	232929,6	371529,5	1982114,8
1999	200923,3	306453,6	1829914,7
2000	208237,6	331546,4	2347375,6
2001	248853,9	319717	1992630,3
2002	307869,8	363922,6	2052365
2003	369960,5	438174,6	2433706,1
2004	0	0	0
SUM	2282325	3297425,8	18771633,7

Πίνακας 6

ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΛΕΤΟΝΙΑ
ΕΤΗ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ
1991	401,2	2722,3	2658,5
1992	17483,9	76660,7	26949,7
1993	21461,5	193960	20691,7
1994	53311,1	428916,5	119707,2
1995	82764,4	580575,9	166809,6
1996	116989,5	735358,7	194716,4
1997	131726,7	869510,9	240880,6
1998	170589,4	840554,6	263052,3
1999	125030,3	679699,5	231387,4
2000	134211,8	442990,6	209587
2001	147534,1	-117028,9	207064,6
2002	191971,4	249962,4	233279,8
2003	208672,7	107763,3	264420,6
2004	0	0	0
SUM	1402148	5091646,5	2181205,4

Πίνακας 7

ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΛΕΤΟΝΙΑ
ΕΤΗ	ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ
1991	2,96	1,33	2,17
1992	2,83	1,64	2,61
1993	2,55	2,46	1,90
1994	3,16	2,97	4,81
1995	3,58	2,62	4,08
1996	4,41	3,02	6,43
1997	5,39	3,06	8,21
1998	6,47	2,47	5,85
1999	4,29	2,18	7,16
2000	4,63	1,47	4,44
2001	3,91	0,89	4,68
2002	4,31	1,28	4,57
2003	3,59	1,09	4,04
2004	#ΔΙΑΙΡ/0!	#ΔΙΑΙΡ/0!	#ΔΙΑΙΡ/0!
SUM	4,19	1,74	4,91

Πίνακας 8

1.D) ΣΟΥΗΔΙΑ

ΣΟΥΗΔΙΑ	ΛΕΤΟΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ
ΕΤΗ	ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ	ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ	ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ
1991	18990,5	4085,3	25298,2
1992	153044,5	81478,9	169316,1
1993	191835,1	96745,6	217767,1
1994	342286,5	154329,5	364953,6
1995	589529,8	193730,3	530886,2
1996	593636,6	238571,1	659072,9
1997	660735,7	269530,9	899480,6
1998	596228,5	332229,1	986668,6
1999	601666,8	314165,9	1040464
2000	591822	417625,8	1363356,9
2001	602320,1	421624,7	1064140,1
2002	712451,1	542262	1161031,9
2003	819933,3	849709,5	1510100,8
2004	904585,3	928013,4	1632753,8
SUM	7379065,8	4844102	11625290,8

Πίνακας 9

ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΛΕΤΟΝΙΑ
ΕΤΗ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ
1991	5240,2	657,1	-3968,3
1992	-23590,9	-13952,3	-39008,9
1993	9490,9	-17872,4	-34156,1
1994	30622,2	-10497,1	-118282,1
1995	-56650,4	43299,5	-222717,8
1996	-133254,1	52226,7	-178644,4
1997	-84685,8	83397,1	-164504,1
1998	-96789	125811,3	-94801,3
1999	-263236,2	26566,3	-185094,6
2000	-420253,9	-31527,4	-171496
2001	-172351,5	-49082,5	-147632,1
2002	-113840,3	1894,4	-200903,1
2003	-129961,8	-146195,7	-121510,9
2004	-213884,4	-174293,4	-99311,7
SUM	-1663145	-109568,4	-1782031,4

Πίνακας 10

ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΣΘΟΝΙΑ	ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	ΛΕΤΟΝΙΑ
ΕΤΗ	ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ
1991	1,52	1,38	0,65
1992	0,76	0,71	0,59
1993	1,09	0,69	0,70
1994	1,18	0,87	0,49
1995	0,81	1,58	0,45
1996	0,66	1,56	0,54
1997	0,83	1,90	0,60
1998	0,82	2,22	0,73
1999	0,60	1,18	0,53
2000	0,53	0,86	0,55
2001	0,72	0,79	0,61
2002	0,82	1,01	0,56
2003	0,84	0,71	0,74
2004	0,77	0,68	0,80
SUM	0,75	0,96	0,61

Πίνακας 11

1.Ε) ΕΛΛΑΔΑ

ΕΛΛΑΔΑ	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΒΟΣΝΙΑ	ΚΡΟΑΤΙΑ	FYROM	ΣΕΡΒΙΑ. Μ	ΑΛΒΑΝΙΑ
ΕΤΗ	ΕΜΠ.ΙΣΟΖ	ΕΜΠ.ΙΣΟΖ	ΕΜΠ.ΙΣΟΖ	ΕΜΠ.ΙΣΟΖ	ΕΜΠ.ΙΣΟΖ	ΕΜΠ.ΙΣΟΖ	ΕΜΠ.ΙΣΟΖ	ΕΜΠ.ΙΣΟΖ
1991	0	-8097	-69240,3	0	0	0	0	238,6
1992	-175,4	33443,9	-13761,6	38621,2	-4625,1	0	0	22087,7
1993	-3228,8	24880,7	110354	156124,8	-9306,1	115178,8	0	115439,6
1994	-13274,4	105,5	92668,4	2939,4	-4542,2	9145	0,2	173010,9
1995	14668,3	46026,2	-36746,2	1208,5	-401,4	28345,2	20704,9	223488,8
1996	-14113,6	31082,2	-48255,4	867,1	3152,3	192922,4	83151,3	286909,2
1997	-5076,3	-26717,9	-95223,8	40825,1	20864,2	213322,3	69808,7	215828,5
1998	-2618,3	6182,1	47612,4	60503,5	6894,7	209274,3	90895,6	157424,6
1999	-389,4	2536,9	56722,9	9461,8	-9663,6	355081,8	49192	178141,6
2000	-853,3	83326,9	51646,8	12163,2	-127	401283,9	45240,3	206303,2
2001	4428,8	16769,6	145349,4	-148249,3	2801,6	330738,3	92792	289826,4
2002	-4950,6	-43198	0	0	0	0	0	0
2003	-6336,6	-93977,6	414583,1	-8809,1	-35160,6	-701281,3	130877,8	339553,6
2004	5047,4	-147099,1	391040,4	-52734,2	-35358,1	230990,8	96014,3	391472,7
SUM	-26872,2	-74735,6	1046750,1	112922	-65471,3	1385001,5	678677,1	2599725,4

Πίνακας 12

ΕΛΛΑΔΑ	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΑΛΒΑΝΙΑ	ΒΟΣΝΙΑ	ΚΡΟΑΤΙΑ	FYROM	ΣΕΡΒΙΑ
ΕΤΗ	ΕΜΠ.ΟΓΚ	ΕΜΠ.ΟΓΚ	ΕΜΠ.ΟΓΚ	ΕΜΠ.ΟΓΚ	ΕΜΠ.ΟΓΚ	ΕΜΠ.ΟΓΚ	ΕΜΠ.ΟΓΚ	ΕΜΠ.ΟΓΚ
1991	0	244706,3	169518,2	24170,4	0	0	0	0
1992	4509,8	347422,2	214332,8	60272,1	44718,8	6995,1	0	0
1993	25069,2	520706,8	185802,4	147380,6	163039,2	26152,3	175358,4	0
1994	27605,8	710915,6	181624,8	241715,3	6704,6	22916,8	18403,4	0,2
1995	74416,1	930765,2	360490,6	298478	3647,5	27972,2	57675,8	22876,9
1996	38945,8	673312,6	343706	358958,4	1859,9	24259,7	271352,2	230677,3
1997	42793,9	734568,8	353218,6	287772,1	42586,9	34043	333458,9	335835,7
1998	47652,3	837488,6	405995,8	231409	65700,5	30444,9	329295,3	283483,8
1999	42693,8	749014,7	413640,6	255655,8	16363,4	49716,8	472291,6	165702,4
2000	44800,9	849021,2	768332,2	291162,4	29390,4	47306	540036,1	217402,3
2001	57425	983129	707076,8	405057,4	171412,7	45730	484883,7	273330,6
2002	57460	0	585498	0	0	0	0	0
2003	83588,6	1253579,9	700853,4	377919,8	46484,3	130686,6	1430058,7	353572,2
2004	120097,4	1540158,6	958211,8	437649,9	102753,8	138352,9	533021	422118,1
SUM	667058,6	10374789,5	6423037,6	3417601,2	694662	584576,3	4645835,1	2304999,5

Πίνακας 13

ΕΛΛΑΔΑ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΑΛΒΑΝΙΑ	ΒΟΣΝΙΑ	ΚΡΟΑΤΙΑ	FYROM	ΣΕΡΒΙΑ
ΕΤΗ	ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ	ΕΞΑΓ/ΕΙΣΑΓ
1991	0,558903966	#ΔΙΑΙΡ/ΟΙ	0,912800559	1,019939996	#ΔΙΑΙΡ/ΟΙ	#ΔΙΑΙΡ/ΟΙ	#ΔΙΑΙΡ/ΟΙ	#ΔΙΑΙΡ/ΟΙ
1992	0,923797247	0,925125928	1,453645766	2,156896534	13,66767253	0,203955181	#ΔΙΑΙΡ/ΟΙ	#ΔΙΑΙΡ/ΟΙ
1993	1,537849382	0,771800127	1,365782374	8,228302182	46,15931968	0,475097579	4,827835346	#ΔΙΑΙΡ/ΟΙ
1994	1,299777823	0,350570692	1,001163087	6,03638486	2,561351323	0,669164937	2,975503327	#ΔΙΑΙΡ/ΟΙ
1995	0,924039758	1,4910072	1,342918407	6,960559654	1,99097991	0,971706093	2,932807375	20,06528545
1996	0,866248503	0,468007554	1,220800052	8,964257757	2,746776793	1,298691454	5,919619838	2,127276548
1997	0,77048771	0,787913984	0,868596528	6,999936061	47,34476104	4,166327738	4,55132907	1,524824172
1998	1,120556614	0,895831759	1,031410588	5,255616049	24,28401001	1,585532182	4,487294723	1,943937375
1999	1,163869917	0,981923348	1,012418532	5,596360409	3,741914918	0,674518865	7,05890975	1,844422472
2000	1,129542157	0,962618992	1,276981524	5,862247111	2,412092505	0,994645078	6,784180719	1,525555001
2001	1,346987203	1,167136512	1,049795587	6,030354679	0,072462163	1,130524315	5,291250988	2,027946378
2002	#ΔΙΑΙΡ/ΟΙ	0,841353873	0,871414241	#ΔΙΑΙΡ/ΟΙ	#ΔΙΑΙΡ/ΟΙ	#ΔΙΑΙΡ/ΟΙ	#ΔΙΑΙΡ/ΟΙ	#ΔΙΑΙΡ/ΟΙ
2003	1,988282911	0,859069538	0,788531299	18,7006636	0,681368843	0,575988018	0,341933901	2,175402704
2004	1,680592127	1,087742721	0,765094338	17,95523765	0,321694279	0,592908912	2,529587439	1,58885729
SUM	1,224430892	0,922550779	0,97699655	7,357262068	1,388221542	0,798564597	1,849476956	1,834615695

Πίνακας 14

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

FYROM : FORMER YUGOSLAV REPUBLIC OF MACEDONIA

ΣΑΟΒ-ΣΜΕΑ : ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΜΟΙΒΑΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ

Ε.Ε. : ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

FDI : FOREIGN DIRECT INVESTMENT

Α.Δ.Ε ή Α.Ξ.Ε : ΑΜΕΣΗ ΔΙΕΘΝΗ/ ΞΕΝΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗ

CEECs : CENTRAL AND EAST EUROPEAN COUNTRIES

SME : SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES

ΧΚΑΕ : ΧΩΡΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

TNCs : TRANSNATIONAL COMPANIES

ΑΕΠ : ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

\$: ΔΟΛΛΑΡΙΟ

€ : ΕΥΡΟ

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Petrakos George. “Peripheral European Transitions: Performance, Structure and Trade Relations in the Balkan Region”. South Eastern Europe Journal of Economics I (2003) 41-64.
- Chionis Dionysios and Liargovas Panagiotis 2002. “An empirical Investigation of Greek-Balkan Bilateral Trade”. Eastern European Economics, vol 40, no 5, September-October 2002, p.p. 6-32.
- Karagianni Stella and Lois Labrianidis. “The Pros and Cons of SMEs Going International”. Eastern European Economics, vol. 39, no. 2, Mars-April 2001, pp. 5-28.
- Koutsobinas Theodore “Is Greek FDI to the Balkans Adequate?: A Cross-Country Examination, Unpublished Mimeo, 2005.
- Liargovas Panagiotis, Zanas George, Chionis Dionysios. “Greece Trade With The Balkan Countries: Is It Too Little?» Journal of Economic Integration, 17(3), September 2002, p.p 608-622.
- Τράπεζα Ελλάδας: Επενδύσεις Ελλάδος. Τομέας Στατιστικής Ισοζυγίου Πληρωμών, Α Καραπαπάς.
- Internet: Distance Between Countries, “Great Circle Distances Between Capital Cities”.
- Internet: Population, “Area and Population of countries”.
- Βιβλιοθήκη Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών: κατάλογος βάσεων, DSI Campus Sol. (οικονομία), Statistics, International Trade by Commodity Statistics (ITCS), “Total Trade in Values (1991-2004) by commodities, imports-exports”.
- Βιβλιοθήκη Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών: Source OECD, Statistics, OECD databases. “International Direct Investment Statistics Yearbook, 92-2003” 2004.